

Jelka Razpotnik in Damjan Snoj

Raziskujem preteklost 7

DELOVNI ZVEZEK

ZA ZGODOVINO V SEDMEM RAZREDU OSNOVNE ŠOLE

POSODOBLJENA IZDAJA

Jelka Razpotnik, Damjan Snoj

RAZISKUJEM PRETEKLOST 7

delovni zvezek za zgodovino za 7. razred osnovne šole

Strokovni pregled: Helena Verdev

Jezikovni pregled: Mateja Samastur

Ilustracije: Iztok Sitar

Zemljevidi: Monde Neuf d. o. o.

Slikovno gradivo: Delo d. d., Gorenjski muzej, Narodni muzej Slovenije, Reuters picture archive, arhiv Založbe Rokus Klett in zasebno arhivsko gradivo.

Vse knjige in dodatna gradiva Založbe Rokus Klett
dobite tudi na naslovu www.knjigarna.com

Prva izdaja 2007

© 2009 Založba Rokus Klett, d.o.o. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika so prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, tudi fotokopiranje, tiskanje ali shranitev v elektronski obliki. Tako ravnanje pomeni, razen v primerih od 46. do 57. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

Založba se je trudila, da bi poiskala vse lastnike avtorskih pravic.

Če v kakem primeru nismo navedli pravega lastnika, bomo to z veseljem uredili in popravili.

Založba Rokus Klett, d.o.o.
Stegne 9 b
1000 Ljubljana
telefon: 01 513 46 00
telefaks: 01 513 46 99
e-pošta: rokus@rokus-klett.si
www.rokus-klett.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

94(075.2)(076.1)

RAZPOTNIK, Jelka

Raziskujem preteklost 7. Delovni zvezek za zgodovino za 7. razred osnovne šole / Jelka Razpotnik, Damjan Snoj ; [ilustracije Iztok Sitar ; zemljevidi Monde Neuf ; slikovno gradivo Delo ... et al.]. - 2. izd. - Ljubljana : Rokus Klett, 2009

ISBN 978-961-209-909-1

1. Snoj, Damjan, 1972-
243710464

Dragi učenci in učitelji zgodovine,

že dolgo smo si želeli, da bi za vas pripravili delovni zvezek, s katerim bi bilo vaše raziskovanje preteklosti dinamično in zabavno. Delovni zvezek, ki je pred vami, je prirejen za aktivno uporabo pri pouku, saj spodbuja aktivno in raziskovalno učenje. Ponuja tudi številne izvirne naloge in miselne vzorce.

Rokusov delovni zvezek Raziskujem preteklost 7 je delovni zvezek nove generacije. Trudili smo se, da bi vanj vključili spoznanja sodobnega zgodovinopisja in didaktike zgodovine. Še posebno smo se trudili, da bi delovni zvezek oblikovali nazorno in privlačno.

Dragi učenci, upamo, da vam bo delovni zvezek v veselje pri učenju zgodovine in bo v vas prebudil raziskovalce preteklosti.

Dragi učitelji, upamo, da vam bo delovni zvezek v pomoč pri poučevanju zgodovine in uvajanju sodobnih pristopov pri delu v razredu.

Mag. Jelka Razpotnik
Urednica

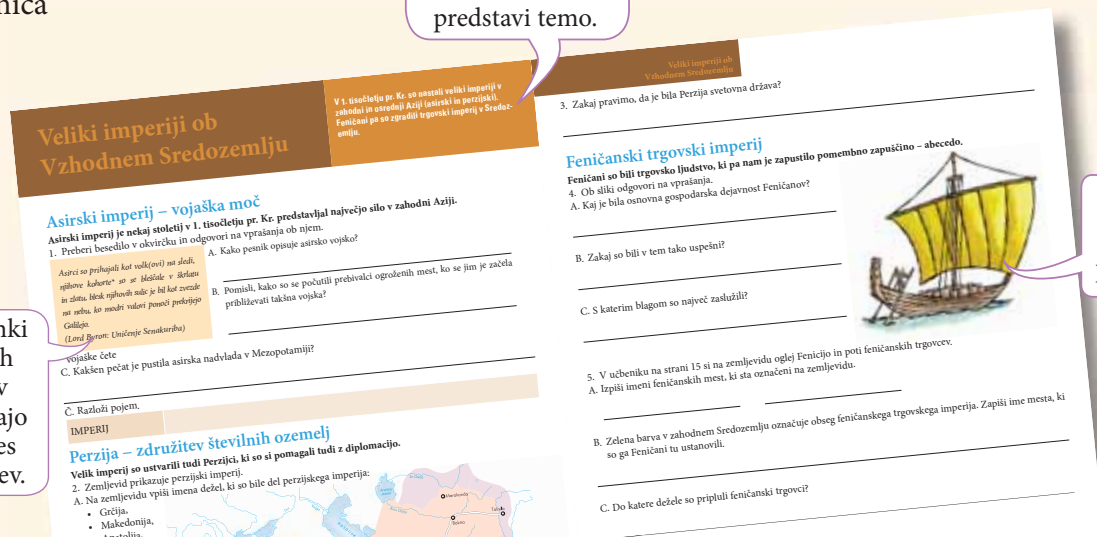
Uvodni tekst
učencem kratko
predstavi temo.

Odlomki
pisnih
virov
povečajo
interes
učencev.

Ilustracije
popestrijo
predstavitev.

Zemljevidi omogočajo
prostorsko predstavitev
učencev.

Miselni vzorec
omogoča učencem
ob koncu vsake teme
kratek in jasen pregled
osvojenega znanja.

5

ŽIVLJENJE PRVIH ČLOVEŠKIH SKUPIN:
rojstvo človeka

16

PONOVIMO

18

PRVE CIVILIZACIJE:
rojstvo civilizacij in kulture

30

PONOVIMO

32

ANTIČNA GRČIJA:
izumitelji demokracije in občudovalci lepote

48

PONOVIMO

50

RIMSKI IMPERIJ:
mogočna vojaška moč in tehnika

66

PONOVIMO

68

EVROPSKI ZGODNJI SREDNJI VEK:
ponovno rojstvo Evrope

80

PONOVIMO

82

EVROPSKI VISOKI SREDNJI VEK:
gospodarski in kulturni napredek

102

PONOVIMO

Življenje prvih človeških skupin: *rojstvo človeka*

Vsebina

- 6 Kako je potekal razvoj v kameni dobi
- 8 Kakšno je bilo življenje človeka v kameni dobi
- 10 Kakšno je bilo življenje človeka v dobi kovin

Izbirne vsebine

- 12 Od piščali do vaške situle – prazgodovina na Slovenskem
- 14 Dosežki v umetnosti in duhovni svet
- 16 PONOVI MO

Prvi ljudje so se pojavili pred več milijoni let. V najstarejših obdobjih človekove zgodovine so ljudje spoznali ogenj, kamnito orodje in orožje. Kasneje so se začeli ukvarjati s poljedelstvom in živilorejo.

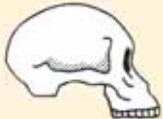
Kako je potekal razvoj v kameni dobi

Dolga kamena doba

V starejši kameni dobi se je človek razvil v razumno in družbeno bitje.

1. V tabeli so slike lobanj prednikov današnjega človeka.
A. Pod slike zapiši časovni okvir, v katerem so omenjene človeške vrste živele.
B. Poskušaj ugotoviti, po katerih značilnostih se razlikujejo.

Velikosti lobanje, oblikovanosti čeljusti

avstralopitek	homo sapiens	neandertalec	kromanjon
			
Pred 4 milijoni let	Pred 400.000 leti	Pred 200.000 leti	Pred 40.000 leti

2. Razmisli, kaj je človeka ločilo od živali? Razmišljanje, govor

3. Človek je v kameni dobi odkril ogenj.

A. Kakšne posledice je imelo za razvoj človeka odkritje ognja? Zapiši jih v okvirčke ob sliki.

ogrevanje

hrana

varnost

druženje, razvoj govora

- B. V kakšne namene še danes uporabljamo ogenj?

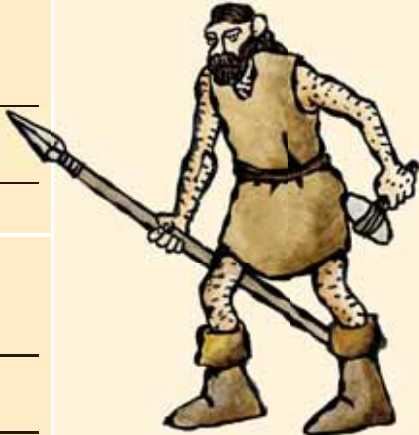
Za ogrevanje, uporabljajo ga v industriji

Homo sapiens – rojstvo modernega človeka

Danes Zemljo poseljujemo ljudje, ki pripadamo vrsti homo sapiens. Znanstveniki niso enotni, ali so bili predniki homo sapiensa tudi neandertalci.

4. Na spodnjih ilustracijah sta predstavljena neandertalec in kromanjonec (homo sapiens sapiens).

A. V vmesni prostor zapiši razlike in podobnosti med njima.

 neandertalec	RAZLIKE Neandertalec je bil bolj čokat, imel je skromnejša oblačila. PODOBNOSTI Pokončna drža, uporaba orodja in orožja.	 kromanjonec
--	--	--

B. Zakaj so bili kromanjonci uspešnejši od neandertalcev? Podčrtaj pravilni odgovor.

- a. Delovali so bolj premišljeno in načrtno, kar jim je omogočilo razvoj boljših orožij in orodij.
- b. Bili so večji in močnejši od neandertalcev.
- c. Oblačili so se bolj moderno in imeli udobnejša bivališča.

Velika sprememba v mlajši kameni dobi

Ljudje so se v mlajši kameni dobi začeli ukvarjati s poljedelstvom in so obogatili svojo prehrano s poljedelskimi pridelki.

5. Pozorno si oglej ilustracijo in v okvirčke ob njej zapiši spremembe v življenju človeka v mlajši kameni dobi.

obdelovanje polj		prve vasi
uporaba ognja	gojenje domačih živali	

V kameni dobi so se menjavale ledene in medledene dobe. Spremembe podnebja so vplivale tudi na človeka, ki se je sprva selil skupaj s čredami mamutov, turfov, nosorogov ... Ob koncu zadnje ledene dobe so se ljudje ustalili.

Kakšno je bilo življenje človeka v kameni dobi

Življenje lovcev in nabiralcev

Prvi ljudje so se preživljali predvsem z lovom in nabiralištvom. Živel so v skupinah, ki jih imenujemo horde.

1. Z modro barvo pobarvaj dela, ki so jih opravljali moški, z rdečo pa dela, ki so jih opravljale ženske v prvih človeških skupnostih.

LOV	NABIRANJE SADEŽEV	SKRB ZA OGENJ	SKRB ZA OTROKE
-----	-------------------	---------------	----------------

2. Ob sliki opiši lovsko tehniko kamenodobnih lovcev in poimenuj živali, ki so jih lovili.

KAJ SO LOVILI?

mamute, jelene in

druge divje živali

KAKO SO LOVILI?

skopali so jamo; žival

so v njej kamenjali

KATERE DELE ŽIVALI SO UPORABILI?

meso, kožo, kosti

3. Spodnji trije stavki opisujejo življenje ljudi v starejši kameni dobi. Prečrtaj napačne besede in zapiši pravilne.

Kamenodobni ljudje so večinoma prebivali v hišah.	jamah, šotorih
Ob slabem vremenu so se ljudje zatekli v gozd ali v jame.	pod skalne previse
Ljudje so se združevali v rodove – skupine, ki so imele nekaj deset pripadnikov.	horde

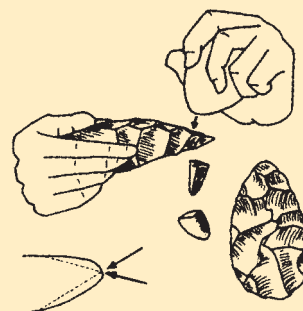
Dosežki v razvoju tehnike

Kamenodobni ljudje so odkrili številne pripomočke, ki so jih uporabljali kot orodje ali orožje. Olajšali so jim življenje ter delo.

4. Oglej si ilustracijo.

A. Kaj prikazuje ilustracija?

Obdelovanja kamna, iz katerega so ljudje izdelovali orodje in orožje.

B. Iz kakšnega materiala so kamenodobni ljudje izdelovali orodje in orožje? Pobarvaj pravilne odgovore.

KAMEN	ŽELEZO	KOST	PLASTIKA	LES	PAPIR
-------	--------	------	----------	-----	-------

5. V spodnje kvadratke nariši 3 različna orodja, ki jih je uporabljal človek v kameni dobi in jih poimenuj.

			
LOK			

Življenje poljedelcev

V mlajši kameni dobi je uveljavitev kmetijstva in prvih obrti močno spremenila dotedanji način življenja ljudi.

6. Ljudje so v različnih delih sveta gojili različne poljščine. Na črte pred deželami zapiši črko poljščine, ki so jo tam gojili.

a. paradižnik b. koruza c. pšenica č. ječmen d. buča e. riž f. krompir

c, č dolina Nila e Kitajska

b, d Srednja Amerika a, f Južna Amerika

7. A. Med spodaj naštetimi obkroži obrti, ki so se pojavile v mlajši kameni dobi.

B. Pojasni, kaj je vplivalo na njihov pojav.

ČEVLJARSTVO	LONČARSTVO	PREDILSTVO	ZLATARSTVO	Delitev dela, ki je bila posledica
MIZARSTVO	TESARSTVO	FRIZERSTVO	TKALSTVO	stalne naselitve.

Ob koncu mlajše kamene dobe je človek odkril prvo kovino – baker, ki jo je kmalu nadomestil z bronom. Ljudje so začeli opravljati različne poklice.

Kakšno je bilo življenje človeka v dobi kovin

Živahne dobe kovin

Človek je ob koncu mlajše kamene dobe odkril in začel uporabljati prvo kovino, kar je močno spremenilo njegovo življenje.

1. Na časovnem traku z različnimi barvami pobarvaj začetek posameznih kovinskih dob in jih poimenuj.

3500	3000	2500	2000	1700	1000	800	600	400	200 pr. Kr.	0	200 po Kr.
bakrena doba				bronasta doba			železna doba				

2. Oglej si kovinske predmete na slikah.

A. Zapiši ime predmeta na sliki, ki ga označuje številka.

B. Zapiši dejavnost, pri kateri so ljudje uporabljali kovinski izdelek na sliki.

1	2	3	4
A. kovanec	A. ralo	A. konica	A. posoda
B. trgovina	B. poljedelstvo	B. lov	B. prehrana
			

3. Kovine so bile zelo primerne za izdelovanje orožja. Katero orožje in drugo opremo lahko prepoznaš na sliki?

Oklep, bodalo, ščitniki, sponke.

Ljudje začnejo opravljati različne poklice

Z odkritjem kovin se je povečalo število obrtnih poklicev, ki so jih opravljali ljudje.

4. V dobah kovin so nastali številni novi poklici.

A. Obkroži jih med spodaj naštetimi.

B. V prostor pod imenom poklica pojasni delo posameznega poklica.

RUDAR	TOPILEC RUDE (LIVAR)	DRVAR (TESAR)	PREDILEC	KOVAČ
odkopava rudo	topi rudo za obdelavo	obdeluje les	izdeluje prejo za tkanine	obdeluje kovino

C. Razmisli, kakšne posledice je imel pojav novih poklicev na človeško družbo.

Delitev dela, pojavile so se premoženjske razlike.

5. Tiskarski škrat se je nekoliko poigral s spodnjimi stavki. Smiselno jih uredi.
si družine zemljo Posamezne so pridobile

Posamezne družine so si pridobile zemljo.

in jo Obdelovale s le orodjem so svojim zase.

Obdelovale so jo s svojim orodjem in le zase.

prenašalo je potomce se premoženje na Družinsko

Družinsko premoženje se je prenašalo na potomce.

6. Razloži.

Menjalna (naturalna) trgovina je

menjava blaga za blago.

Katere njene oblike so se ohranile do danes?

Menjava igrač med otroki.

RADOVEDNEŽ

Ljudje tudi danes opravljajo različne poklice. Navedi poklice, ki jih opravljajo tvoji starši, tete in strici.
Kateri poklic bi želel/a opravljati, ko boš velik/a?

Arheološki izkopanine dokazujejo, da je človek v prazgodovini živel tudi na današnjem slovenskem ozemlju. Najbolj znane najdbe so iz kovinskih dob.

Od piščali do vaške situle – prazgodovina na Slovenskem

Piščal iz Divjih bab

Piščal neandertalca, najdeno v Divjih babah, štejemo med najpomembnejša odkritja kamene dobe na današnjih slovenskih tleh.

1. Zemljevid prikazuje prazgodovinska najdišča na Slovenskem.

A. Znake pred kraji na zemljevidu pobarvaj:

- kamenodobne rumeno,
- bakrenodobne rdeče,
- bronastodobne rjavo,
- železnodobne črno.

B. Iz katerega prazgodovinskega obdobja je največ ostankov v bližini tvojega domačega kraja?

2. Oglej si sliko piščali, ki so jo našli v jami Divje babe v učbeniku na strani 11. V prazen kvadrat preriši najdeno piščal in jo primerjaj s sodobnim instrumentom na sliki.

	PODOBNOSTI	
	luknje	
	RAZLIKE	
	nima ustnika	

3. Pod slike zapiši kraje v Sloveniji, kjer so našli ostanke iz kamene dobe, ki jih lahko povežeš s slikami iz sodobnega življenja.

orožje
(Betalov spodmol)

piščal
(Divje babe)

mamut
(Nevje)

šivanka
(Potočka zijalka)

Koliščarji na Ljubljanskem barju

V bakreni dobi so na Ljubljanskem barju nastala številna kolišča.

4. Pojasni izraza:

DEBLAK (DREVAK)	čoln, stesan iz enega debla
KOLIŠČE (MOSTIŠČE)	naselbine na kolih na ljubljanskem barju

5. Preberi odlomek iz knjige Bobri pisca Janeza Jalna:

A. Iz katerega letnega časa je opis?

pomlad

B. Kakšno nevarnost je predstavljalo naraslo jezero?

poplava, uničevanje hiš

C. Kaj pomeni izraz trdina?

kopno

»Voda v jezeru je narasla do kolov, na katerih so bile postavljene koče, in je pričela upadati šele, ko je nekatere že skrbelo, da prodre skozi tla in jih prežene s suhih ležišč v vlažne dreva-ke, iz enega samega debla tesane in izžagane čolne, ki so se privezani ob kolišča pozibavali na motni vodi. Čez dan pa so tiho drseli po jezeru naokrog in morali dokajkrat po opravkih pre-pluti razdaljo med kolišči in trdino.«

Č. Zakaj danes na Ljubljanskem barju ni več jezera?

ker se je posušilo

D. S pomočjo slike opiši bivališča koliščarjev.

lesene preproste kolibe, krite s posušenim rastlinjem

Železna doba v jugovzhodnih Alpah

Današnje slovensko ozemlje je bilo v železni dobi precej gosto poseljeno.

6. Dopolni spodnje besedilo.

Železodobni ljudje so na današnjem slovenskem ozemlju pridobivali odlično železovo rudo.

Živel so v naseljih, obdanih z obzidjem in imenovanih gradišča.

Okoli leta 300 pr. Kr. so se na to ozemlje naselili Kelti.

O življenju ljudi v kameni dobi in dobi kovin nam veliko pove njihova umetnost. S pojavom sodobno mislečega človeka se je pojavilo tudi verovanje.

Dosežki v umetnosti in duhovni svet

Prazgodovinska umetnost

Ljudje so najprej izdelovali okrasne predmete in majhne kipce.

1. Kaj upodablja kipec na sliki?

Žensko; obilno telo pomeni plodnost

2. Najbolj znana prva človeška umetniška dela so jamske slike.

A. Pobarvaj živali na jamski sliki, ki je stara okoli 30.000 let, po svoji presoji.

B. Katere živali so upodobljene na sliki?

srne, turci ...

C. Iz česa so ljudje v prazgodovini izdelovali barve?

ogljja, kamnin, zemlje in živalske krvi

Duhovni svet

Ker prvi ljudje niso znali razložiti naravnih pojavov, so verjeli, da v živih bitjih in predmetih prebivajo duhovi.

3. Razloži pojme.

DUHOVI	nandnaravna bitja
AMULET	obesek s čarobno močjo
VRAČ	ljudje z močjo nad duhovi

4. Oglej si ilustracijo, na kateri keltski svečenik izvaja daritveni obred.

A. Kaj sežiga svečenik?

žito

B. Kaj je bil namen tega dejanja?

odgnati zle duhove in privabiti dobre

5. Med spodnjimi stavki trije pravilno opisujejo delo vračev, dva pa sta napačna. Obkroži črke pred napačnima trditvama.

- ☐ a. Vrača so zdravili ljudi.
- ☒ b. Vrača so krstili ljudi in jim podeljevali zakramente.
- ☒ c. Vrača so darovali bogovom.
- ☐ č. Vrača so s pomočjo plesa duhove prosili za dež.
- ☐ d. Vrača so prebivalcem napovedovali prihodnost.

Situlska umetnost

Situlska umetnost je največji dosežek prazgodovinske umetnosti na Slovenskem. Najbolj znana najdba te umetnosti je vaška situla.

6. A. V obris situle nariši en dogodek iz svojega življenja.

B. Čemu so služile situle?

Shranjevanju tekočin.

C. Kaj so upodabljali na situle?

Vsakdanje življenje: lov, sprevede bojevnikov ...

PONOVIMO

		OBDOBJE
	STAREJŠA KAMENA DOBA	M
ČAS	2 milijona – 10.000 pr. Kr.	6.000 – 3.500 pr. Kr.
V KAKŠNIH SKUPINAH SO ŽIVELI LJUDJE	horde, lovske skupnosti	rodovne in vaške skupnosti
BIVALIŠČA LJUDI	jame, šotori	lesene kolibe
NAČIN PREŽIVLJANJA	lov, nabiralništvo	obdelovanje zemlje
OBRTI		lončarstvo, predelava
IZNAJDBE	prvo orožje, ogenj	orodje: ralo ...

ŽIVLJENJE PRVIH ČLOVEŠ

RAZVOJ ČLOVEKA

1. AVSTRALOPITEK

2. spretni človek

3. pokončni človek

4. misleči človek

5. neandertalec

⑥ sodobni misleči človek

Katero stopnjo v razvoju človeka prikazuje ilustracija?

Obkroži jo med zgoraj zapisanimi.

SVET UMETNOSTI

1. PRVA UMETNIŠKA DELA
jamske slike, kipci

2. ZA SITULSKO UMETNOST
JE ZNAČILNO
okraševanje bronaste

pločevine

3. NA SITULAH JE PRIKAZANO
vsakdanje življenje plemstva

PONOVIMO

OBJA

MLAJŠA KAMENA DOBA

r. Kr.

skupnosti

je

lstvo ...

DOBE KOVIN

3.500 – 200 pr. Kr.

rodovne in vaške skupnosti

lesene kolibe

obdelovanje zemlje

kovaštvo, topljenje rude ...

kovinski izdelki

KIJIH SKUPIN: *rojstvo človeka*

OSTI IN VERE

5. PRVI LJUDJE SO
VEROVALI V
duhove

6. PRED ZLIM DUHOVOM
SO SE ZAVAROVALI Z
amuleti (obeski)

7. LJUDJE, KI SO IMELI MOČ
NAD DUHOVI
vračji

PRAZGODOVINA NA SLOVENSKEM OZEMLJU

1. NAJDBE IZ KAMENE DOBE

Potočka zijalka, Nevlje, Drušovka, Ajdovska jama ...

2. KAKO IN KJE SO ŽIVELI KOLIŠČARJI

lesena naselja na kolih, na ljubljanskem barju

3. NAJDBE IZ ŽELEZNE DOBE

na Koroškem, Dolenjskem ...

Med najbolj znane najdbe kovinskih
dob štejemo odkritje kolesa z vrtljivo
osjo na Ljubljanskem barju (na sliki).
Razmisli, za kaj so uporabili to kolo.

Prve civilizacije:

rojstvo civilizacij in kulture

Vsebina

- 19 Kako in kje so nastale prve civilizacije
- 21 Kako so se razvijale prve civilizacije ob Sredozemlju
- 23 Veliki imperiji ob vzhodnem Sredozemlju
- 25 Kakšna je bila družba prvih civilizacij

Izbirne vsebine

- 27 Kulturna dediščina starih civilizacij
- 29 Kako so se razvijale prve civilizacije v Aziji in Ameriki
- 30 PONOVI MO: Prve civilizacije rodovitnega polmeseca
- 31 PONOVI MO: Kulturna dediščina prvih civilizacij

Kako in kje so nastale prve civilizacije

Ob rekah, kjer je bilo moč z učinkovitejšim poljedelstvom pridelati več hrane, se je povečalo število prebivalstva. Tam so nastale prve visoke civilizacije. Razvili so se urejena družba, mesta, novi poklici ter država.

Kaj je civilizacija

Civilizacija je skupina ljudi, ki živi skupaj. Najstarejša je nastala v Mezopotamiji (današnjem Iraku).

1. Po mnenju zgodovinarjev je morala imeti civilizacija v starem veku nekatere značilnosti. Katere?
Izmed navedenih pobarvaj tiste, ki so pravilne.

MESTA

AVTOCESTE

RAZVITA KULTURA

NAPREDNA TEHNOLOGIJA

LETALIŠČE

2. Oglej si ilustracijo in odgovori na vprašanja:

- A. Kje so nastajale prve civilizacije?

ob rekah

- B. Kakšna je bila povezava med mestom in kmeti?

Kmetje so v mestu prodajali pridelke.

- C. Kaj je vplivalo na velikost mest?

ugodna lega, trgovske poti, učinkovito vodenje

3. Pobarvaj pravilne rešitve na vprašanje.

Kje so bila središča prvih civilizacij?

OB REKI NIL

OB ČRNEM MORJU

OB REKI IND

OB JADRANSKEM
MORJU

OB RUMENI IN
MODRI REKI

Kje je bil rodovitni polmesec

Zibelka civilizacije je bilo sušno območje med Sredozemskim morjem in Perzijskim zalivom.

4. Pojasni spodnja pojma, povezana z najstarejšo civilizacijo.

MEZOPOTAMIJA	dežela med Evfratom in Tigrisom
RODOVITNI POLMESEC	rodovitna pokrajina od Mezopotamije do Egipta

5 Na zemljevidu rodovitnega polmeseca:

A. ob rekah vpiši ustrezne številke,

- 1 – Nil,
- 2 – Evfrat,
- 3 – Tigris,

B. v morja pa ustrezne črke,

- A – Sredozemsko morje,
- B – Rdeče morje,
- C – Perzijski zaliv

C. z zeleno barvico pobarvaj območje
Mezopotamije,

Č. z rdečo barvico poveži dežele rodovitnega
polmeseca.

D. Kakšno podnebje je bilo značilno
za dežele rodovitnega polmeseca?

puščavsko

6. Za to območje je bilo
značilno

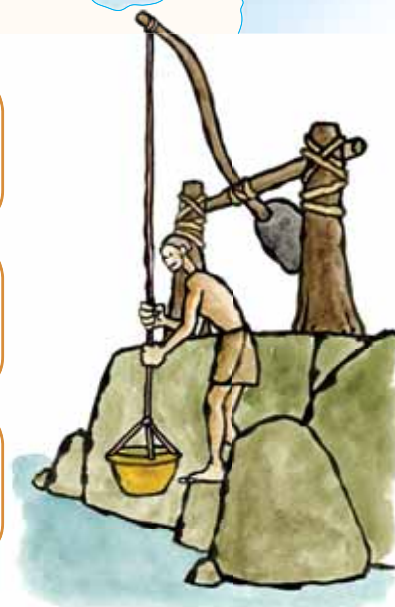
namakalno

POLJEDELSTVO,
za katerega je bilo
značilno:
(v vsak prostor nave-
di eno značilnost)

Reke so vsako leto poplavliale

Reke so zapustile rodovitno blato

Odvečno vodo so shranili v kanale

Mezopotamija – območje najstarejše civilizacije na svetu

Prvo državo v zgodovini so ustanovili Sumeri v Mezopotamiji.

7. Obkroži črko pred pravilnim odgovorom:

Sumeri so poznali:

- ☐ a. enotno državo
- ☒ b. mestne države

Sumeri so bili:

- ☐ a. monoteisti
- ☒ b. politeisti

8. Babilonski kralj Hamurabi je dal zapisati zakone. Zakaj je
bilo pomembno, da so zakone zapisali?

Da so bili zakoni enotni.

»Če je človek ukradel vola, ovco, svinjo ali čoln,
ki je pripadal templju ali vladarju, je moral
plačati tridesetkratno vrednost ukradenega.
Če je ukradel blago navadnemu človeku, je moral
plačati desetkratno vrednost.«

Kako so se razvijale prve civilizacije ob Sredozemlju

Ob Sredozemlju sta nastali egiptovska in hebrejska civilizacija, ki sta imeli veliko skupnih značilnosti, v marsičem pa sta se razlikovali.

Egipt – dar reke Nil

Ob Nilu je nastala ena najmogočnejših civilizacij, egiptovska.

1. Pesnik Branko Rudolf je v svoji pesmi zapisal:

Reka Nil je _____ najdaljša _____ reka na svetu.

V Afriki je reka Nil, reka Nil. Notri plava krokodil, krokodil.

2. Nalogo reši s pomočjo zemljevida v učbeniku na straneh 15–16.

A. Na zemljevidu

- zapiši imeni Spodnjega in Zgornjega Egipta,
- na črte zapiši imeni obeh prestolnic,
- v spodnji kvadrat zapiši ime ustanovitelja enotne države.

MENES'

B. Kaj simbolizira egiptovska krona?

Združitev Zgornjega in Spodnjega

Egipta.

3. Na časovnem traku so označena obdobja egiptovskega kraljestva. Razvrsti spodaj navedene dogodke v časovni trak, tako da v ustrezen stolpec vpišeš črko, ki je pred dogodkom.

3000	2700	2400	2100	1800	1500	1200	900 pr. Kr.
	STARO KRALJESTVO		SREDNJE KRALJESTVO		NOVO KRALJESTVO		
(B)					(D) (A) (Č)		(C)

A. Ramzes premaga Hetite.

B. Menes združi Zgornji in Spodnji Egipt.

C. Asirci zavzamejo Egipt.

Č. Egipt napadajo »ljudje z morja« (Indoevropejci).

D. Vlada mogočna Hačepsut.

Judje – »izvoljeno ljudstvo«

Današnje Palestino so okoli leta 2000 pr. Kr. poselili Hebrejci. Njihova zgodovina, legende in moralni nauki so močno vplivali na zahodno kulturo.

4. Obkroži črko pred pravilno trditvijo.

A. Hebrejska vera je vplivala na:

- ☐ a. krščanstvo in budizem
- ☐ b. islam in budizem
- ☒ c. krščanstvo in islam

B. Judovska sveta knjiga se imenuje:

- ☒ a. Tora
- ☐ b. Biblija
- ☐ c. Koran

C. Judovska verska stavba se imenuje:

- ☐ a. mošeja
- ☐ b. cerkev
- ☒ c. sinagoga

Č. Prvi voditelj hebrejskega ljudstva je bil:

- ☐ a. Mojzes
- ☒ b. Abraham
- ☐ c. Kristus

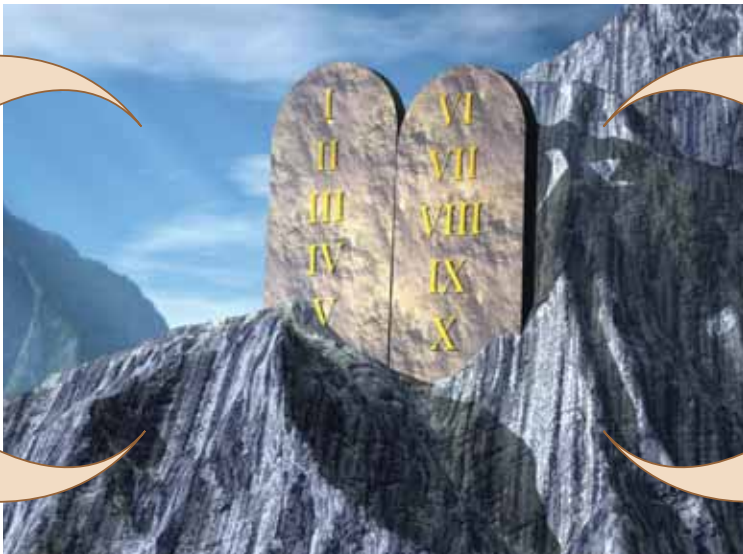

5. Razloži pojma.

MONOTEIZEM	vera v enega boga
POLITEIZEM	vera v več bogov

6. Judje so spoštovali deset božjih zapovedi. Ob sliki zapiši štiri dejstva o njih.

vera v enega Boga

prepovedujejo krajo

spoštovanje staršev

prepovedujejo

ubijanje

RADOVEDNEŽ

Judovska vera je močno vplivala na krščansko vero. Kristjani so prevzeli deset božjih zapovedi. Morda poznaš katero izmed njih?

Veliki imperiji ob vzhodnem Sredozemlju

V 1. tisočletju pr. Kr. so nastali veliki imperiji v zahodni in osrednji Aziji (asirski in perzijski). Feničani pa so zgradili trgovski imperij v Sredozemlju.

Asirski imperij – vojaška moč

Asirski imperij je nekaj stoletij v 1. tisočletju pr. Kr. predstavljal največjo silo v zahodni Aziji.

1. Preberi besedilo v okvirčku in odgovori na vprašanja ob njem.

*Asirci so prihajali kot volk(ovi) na sledi,
njihove kohorte* so se bleščale v škrlatu
in zlatu, blesk njihovih sulic je bil kot zvezde
na nebu, ko modri valovi ponoči prekrijejo
Galilejo.*

(Lord Byron: Uničenje Senakuriba)

A. Kako pesnik opisuje asirsko vojsko?

nevarna, strašljiva

B. Razmisli, kako so se počutili prebivalci ogroženih mest, ko se jim je začela približevati takšna vojska.

nemočni, preplašeni

* vojaške čete

C. Na čem je temeljila vojaška moč Asircev?

dobro oborožitev, disciplina

Č. Razloži pojem.

IMPERIJ	na vojaški moči temelječa država
---------	----------------------------------

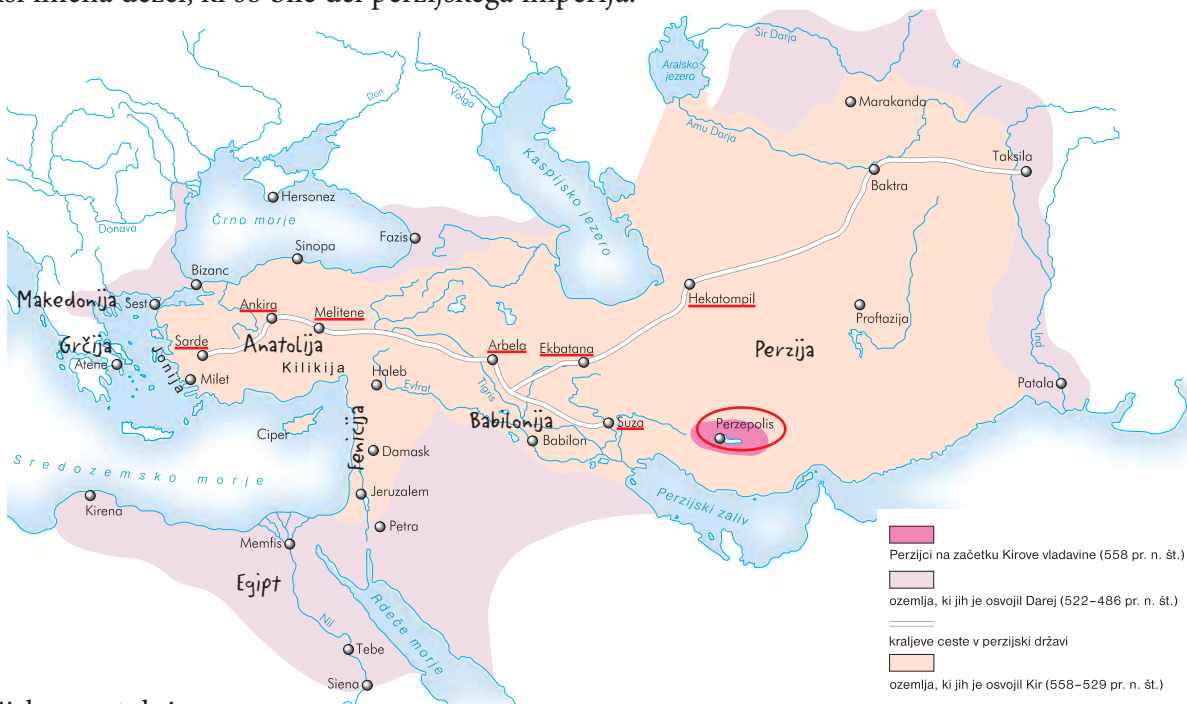
Perzija – združitev številnih ozemelj

Velik imperij so ustvarili tudi Perzijci, ki so svojo državo povezali z dobrim cestnim omrežjem.

2. Zemljevid prikazuje perzijski imperij.

A. Na zemljevidu vpiši imena dežel, ki so bile del perzijskega imperija:

- Grčija,
- Makedonija,
- Anatolija,
- Egipt,
- Fenicija,
- Babilonija,
- Perzija.

B. Obkroži ime perzijske prestolnice.

C. Podčrtaj mesta, ki so ležala ob kraljevi cesti.

Č. Katero ozemlje, ki ga Asircem ni uspelo osvojiti, je obvladovala Perzija?

Anatolija

3. Zakaj pravimo, da je bila Perzija svetovna država?

Obsegala je veliko dežel.

Feničanski trgovski imperij

Feničani so bili trgovsko ljudstvo, ki nam je zapustilo pomembno zapuščino – abecedo.

4. Ob sliki odgovori na vprašanja.

A. Kaj je bila osnovna gospodarska dejavnost Feničanov?

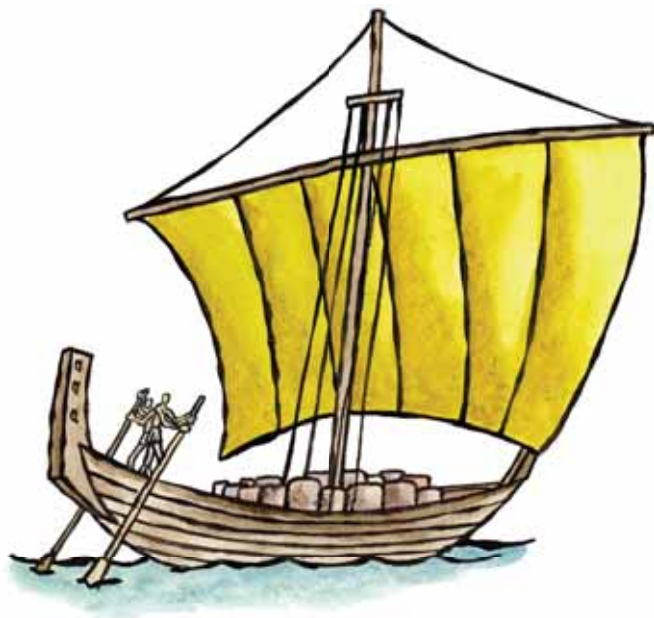
trgovina

B. Zakaj so bili v tem tako uspešni?

Imeli so dobre ladje, iskano blago.

C. S katerim blagom so največ zaslužili?

Škrlatno barvo, papirusom.

5. V učbeniku na strani 15 si na zemljevidu oglej Fenicijo in poti feničanskih trgovcev.

A. Izpiši imeni feničanskih mest, ki sta označeni na zemljevidu.

Biblos

Tir

B. Zelena barva v zahodnem Sredozemlju označuje obseg feničanskega trgovskega imperija. Zapiši ime mesta, ki so ga Feničani tu ustanovili.

Kartagina

C. Do katere dežele so pripluli feničanski trgovci?

Do Anglije

RADOVEDNEŽ

Katere črke slovenske abecede manjkajo v spodnji zmešnjavi črk? Izpiši in premeči jih. Pojasni pojem, ki ga dobiš.

B C E F I J M N S U Z Č D G H O P V Ž

ŠKRLAT

Kakšna je bila družba prvih civilizacij

Ljudje so se v starem veku delili po premoženju in delu, ki so ga opravljali. Najpomembnejša gospodarska dejavnost je bilo poljedelstvo. V mestih, kjer se je odvijalo živahno življenje, pa so prebivali številni obrtniki in trgovci.

Kralj je imel vso oblast

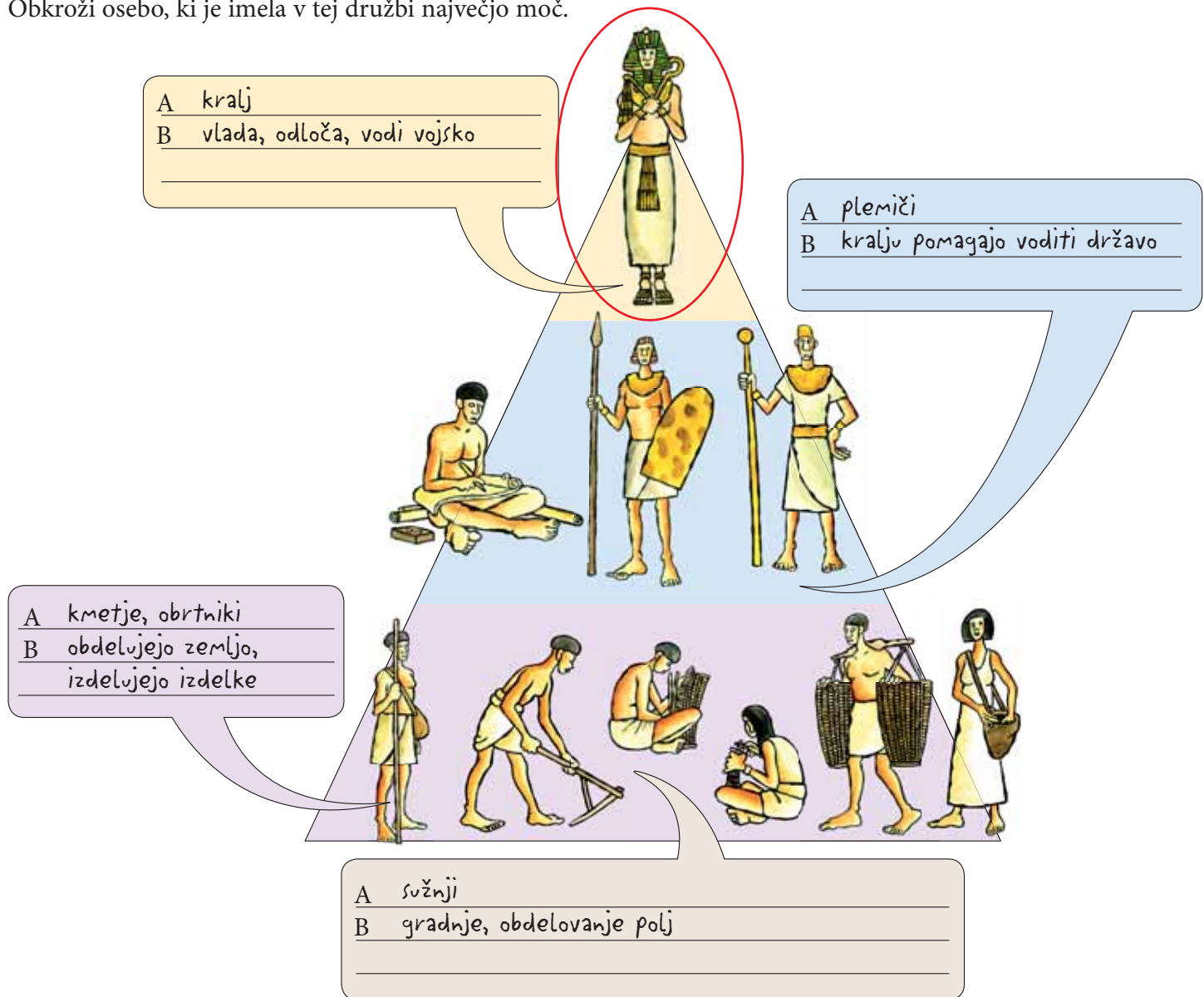
Najpomembnejša oseba v družbah starega veka je bil kralj, vladar.

1. Na sliki je prikaz družbe prvih civilizacij.

A. Dopolni spodnji prikaz družbe tako, da na črte zapišeš ime družbene skupine, ki jo osebe predstavljajo.

B. Zatem zapiši, kakšno delo je skupina opravljala.

C. Obkroži osebo, ki je imela v tej družbi največjo moč.

2. Ali so spodnje trditve pravilne? Obkroži ustrezen odgovor.

Na vrhu družbene piramide v Egiptu je bil faraon.	☒ DA	☐ NE
Državo so kralju pomagali voditi kmetje in trgovci.	☐ DA	☒ NE
Egiptovski znanstveniki so proučevali zvezde in človeško telo.	☒ DA	☐ NE
Ko je Nil v Egiptu poplaval, so kmete zaposlili pri gradnji nasipov.	☒ DA	☐ NE
Egiptovski sužnji so imeli pravico do enega prostega dneva na teden.	☐ DA	☒ NE

Vsakdanje življenje je krojilo delo

Najpomembnejša dejavnost v družbi prvih civilizacij je bilo namakalno poljedelstvo.

3. Slika prikazuje delo s šadufom, napravo za namakanje polj.

A. Opiši njeno delovanje.

S pomočjo škripca in vedra so zajemali vodo iz reke.

B. Katere kulturne rastline ne bi bilo mogoče gojiti brez te naprave?

riža

Živahno življenje v mestih

V starem veku so nastala številna mesta, ki so bila pomembna gospodarska, kulturna, izobraževalna in verska središča posameznih držav.

4. Pod slikami navedi staroveške obrti, ki jih lahko povežeš s slikami iz sodobnega sveta.

lončarstvo

tkalstvo

izdelovanje nakita

5. Oglej si ilustracijo Babilona in v prazne kvadrate zapiši dejstva o tem mestu.

veliko mesto

v središču je tempelj

obzidje

babilonski stolp

lštarina vrata

številni jeziki

RADOVEDNEŽ

Primerjaj staroveška in sodobna velemesta. Katere podobnosti lahko najdeš?

Kulturna dediščina starih civilizacij

Prve civilizacije so dosegle velik napredek v znanosti in kulturi. Najpomembnejši kulturni dosežek je bila iznajdba pisave. Razširjene so bile tudi številne vere.

Ljudje so gradili veličastne palače

Prve civilizacije so zapustile bogato arhitekturno dediščino.

1. Oglej si slike. A. Poimenuj stavbe na sliki. B. Napiši, čemu so bile namenjene.

A. zigurat / tempelj

A. piramide

A. tempelj

B. verski obredi

B. grobnice

B. čarčenje bogov

Ljudje so naredili prvi koledar

Velik napredek so doživele znanosti, ki so bile potrebne za vsakdanja opravila, na primer gradnje različnih stavb.

2. Dopolni besedilo.

Prve civilizacije so razvile prve _____ znanosti _____, ki so bile _____ preproste _____
in _____ uporabne _____ v vsakdanjem življenju. Mednje štejemo: _____ matematiko _____,
_____ medicino _____ in _____ astronomijo _____.

3. Oglej si sliko in odgovori na vprašanja.

A. Kako imenujemo balzamirano truplo?

mumija

B. Za katero civilizacijo je bilo značilno, da so na tak način balzamirali telo?

egipčansko

C. Katere znanosti so morali poznati, če so želeli truplo balzamirati?

medicino, osnove biologije in kemije

4. V učbeniku na strani 29 preberi besedilo, ki govori o astronomiji.

A. Koliko dni je imelo egiptovsko leto? 365

B. Primerjaj dolžino egiptovskih in današnjih mesecev. Zakaj je egiptovski koledar v dobrih sto letih zaostal

za skoraj mesec dni? mesec je imel le 30 dni

Ljudje so izumili prve pisave

Zgodnje civilizacije so razvile pisave, ki so bile v različnih delih sveta različne.

4. Poveži ime pisave s civilizacijo, ki jo je iznašla in s pisno podlago, na katero so pisali.

klinopis	Egipt	glinene ploščice
hieroglifi	Kitajska	papirus
pismenke	Mezopotamija	svila

B. Zakaj se je razvila pisava? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- ☒ a. Ljudje so želeli zapisati vse, kar se je dogajalo, zakone, količino zalog ...
- ☐ b. Ljudje so želeli brati knjige in časopise.
- ☐ c. Ljudje so ugotovili, da je govorjenje za njih prenaporno.

5. V učbeniku na strani 30 spodaj si oglej sodobno piktografsko pisavo.

A. V desni kvadrat nariši 3 znake, ki jih lahko opaziš v nakupovalnem centru, zdravstvenem domu, na avtobusni ali železniški postaji in jih opiši.

B. V čem je prednost tovrstnega sporočila pred dolгим opisom?

je preprosto, razumljivo tudi tistim, ki ne znajo brati

Ljudje so verovali v več bogov

Vera večine zgodnjih civilizacij je bila politeistična.

6. Med naštetimi je samo ena civilizacija, ki ni bila politeistična. Obkroži jo.

babilonska	indska	kitajska	hebrejska	egipčanska	asirska
------------	--------	----------	-----------	------------	---------

7. Poišči pare civilizacij in njihovih bogov tako, da pred imena civilizacij zapišeš ustrezno črko.

A – Brahma	<u>D</u>	Hebrejci
B – Amon-Ra	<u>B</u>	Egipčani
C – Enlil	<u>Č</u>	Vedska Indija
Č – Buda	<u>A</u>	Indija
D – Jahve	<u>C</u>	Sumeri

Kako so se razvijale prve civilizacije v Aziji in Ameriki

Na Daljnem vzhodu sta nastali civilizaciji ob reki Ind v Indiji ter Modri in Rumeni reki na Kitajskem. Prve poljedeljske skupnosti v Ameriki so nastale v današnji Mehiki.

Indska in vedska civilizacija

Ob reki Ind se je razvila najprej indska civilizacija, kasneje pa še vedska civilizacija, ki je segala vse do reke Ganges.

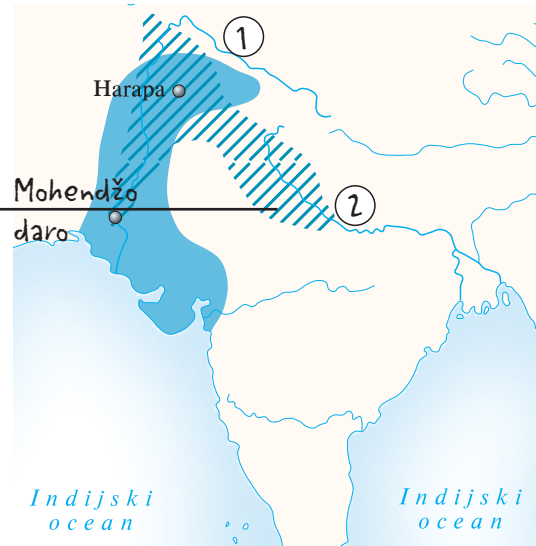
1. Oglej si zemljevid.

A. V krogce vpiši ustrezne številke:

1 – Ind

2 – Ganges

B. Na črto zapiši ime najpomembnejšega mesta indske civilizacije.

Kitajska postane veliko enotno cesarstvo

Ob Rumeni in Modri reki je nastala mogočna kitajska civilizacija.

2. Območje današnje Kitajske je bilo poseljeno že pred več kot 1,5 milijona leti. Kaj je omogočilo razvoj kitajske civilizacije?

Namakalni sistem, rodovitna zemlja

3. Dopolni besedilo.

V času dinastije Šang je deloval moder mož Konfucij. Kitajci še danes spoštujejo njegove nauke kar imenujemo konfucionizem.

Kakšne so bile posledice selitve Indoevropejcev

Sredi 2. tisočletja pr. Kr. so Evropo in Azijo poselila indoevropska ljudstva.

4. S pomočjo razpredelnice v učbeniku (stran 33) poišči prave pare tako, da na črto pred jezikom vpišeš ustrezno črko.

A – duhita	B – sechs	C – new	D – puhdahr	E – madre
<u>B</u> nemško	<u>E</u> špansko	<u>D</u> perzijsko	<u>A</u> sanskrt	<u>C</u> angleško

Prve civilizacije v Ameriki

V 2. tisočletju pr. Kr. so se razvile prve civilizacije v Ameriki.

5. Navedenim ameriškim civilizacijam dopiši, na katerem delu ameriškega kontinenta so se nahajale.

OLMEKI	Srednja Amerika	NAZCA	Južna Amerika
ZAPOTEKI	Mehika	MOCHE	Južna Amerika

PONOVIMO

ZNAČILNOSTI CIVILIZACIJE

1. mesta
2. obrtniki
3. ustanove
4. pisava
5. napredna tehnologija

PRVE CIVILIZACIJE

KDAJ? 4. tisoč pr. Kr. NAVEDI PRVE CIVILIZACIJE	ZAPIŠI ENO ZNAČILNOST CIVILIZACIJE NA LEVI STRANI
1. egiptovska	ob reki Nil
2. judovska	monoteizem
3. feničanska	trgovina
4. indska	ob reki Ind
5. kitajska	Modra in Rumena reka
6. mezopotamska	ob Evfratu in Tigrisu

PRVE CIVILIZACIJE RODOVITNEGA POLMESECA

DRUŽBA

1. (vodi državo)
kralj
2. POMOČNIKI VLADARJA: (delo)
vodijo vojsko, verske obrede
3. obrtniki: (delo)
izdelujejo izdelke
4. kmetje: (delo)
kmetujejo
5. nesvobodni
sužnji – brez pravic

Na zemljevidu:

- pobarvaj obseg držav prvih civilizacij rodovitnega polmeseca,
- obkroži njihova središča,
- obkroži reke, ki so bile pomembne za posamezno civilizacijo

PONOVIMO

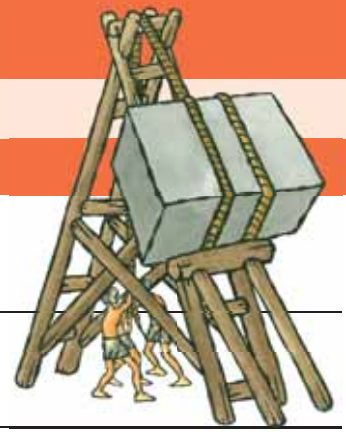
GRADBENI DOSEŽKI

Zakaj so vladarji gradili veličastne palače?

Da so pokazali svojo veličino.

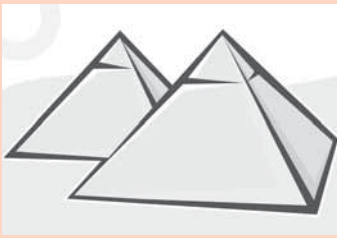
Kako so zgradili te velike stavbe?

S pomočjo sužnjev in tehnike.

Prve civilizacije so zapustile številne zgradbe. Njihova imena vpiši v ustrezen prostor in jih pobarvaj.

piramide

templji

mesta

KULTURNA DEDIŠČINA PRVIH CIVILIZACIJ

PISAVA

- A. Poimenuj posamezno pisavo.
B. S številkami razvrsti pisave od tiste, ki se je pojavila najprej (1), do tiste, ki se je razvila najkasneje (3).

B.

1

A. klinopis

B.

2

A. hieroglifi

Aa	Bb	Cc	Čč
Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk

B.

3

A. alfabet

PRVE ZNANOSTI

Kaj je vplivalo na pojav prvih znanosti?

naravni pojavi,

vsakdanje potrebe

K vsaki znanosti zapiši, kaj so poznali.

MATEMATIKA

seštevanje, množenje ...

ASTRONOMIJA

opazovanje zvezd, koledar ...

MEDICINA

oskrba ran in zlomov ...

Zakaj je bila v Egiptu medicina zelo razvita?

zaradi mumificiranja

VERSTVA

Večina ljudstev prvih civilizacij je verovala v več bogov, kar imenujemo

politeizem

Hebrejci pa so verovali v enega boga, kar imenujemo

monoteizem

Spodnjim imenom bogov pripiši, s katerim ljudstvom jih povezujemo.

JAHVE Hebrejci

BUDA Indijci

AMON-RA Egipčani

BRAHMA Indijci

Ljudje so v čast bogov gradili

templje

in izdelovali

kipe

Antična Grčija:

izumitelji demokracije in občudovalci lepote

Vsebina

- 33 Prve razvite kulture na grških tleh
- 35 Grki so živeli v različnih polisih
- 37 Grki kot skupnost
- 39 Zakaj je potekalo tekmovanje med Atenami in Šparto
- 41 Kako je Aleksander Makedonski postal velik vladar

Izbirne vsebine

- 43 Antična grška kultura
- 45 Kako je Aleksander Veliki vplival na kulturni razvoj
- 47 Kakšno je bilo življenje v antični Grčiji
- 48 PONOVI MO: Stara Grčija
- 49 PONOVI MO: Antična grška kultura

Prve razvite kulture na današnjih grških tleh

Na območju današnje Grčije so v 2. tisočletju pr. Kr. že obstajale razvite kulture. Ugodne razmere so prebivalcem omogočile razvoj kmetijstva, presežek dobrin pa razvito trgovanje. Prvi razviti kulturi sta bili mikenska in minojska.

Kaj je oblikovalo življenje na današnjih grških tleh

Na zgodovino prebivalcev današnje Grčije je močno vplivala pokrajina.

1. Oglej si klimogram Aten.

A. Navedi značilnosti podnebja, ki prevladuje v Grčiji.

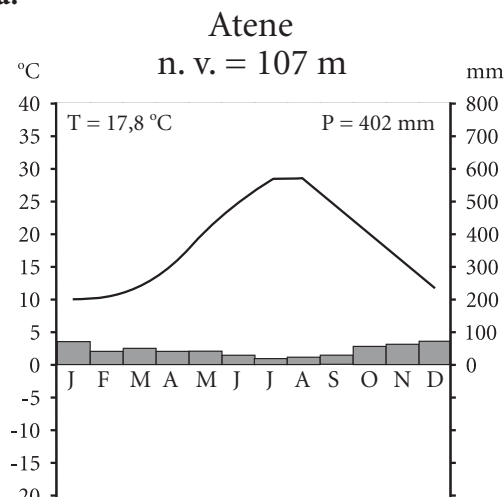
vroč poletja, mile zime

B. Kako imenujemo tovrstno podnebje?

sredozemsko (mediteransko)

C. Zakaj je tako podnebje ugodno za naselitev?

zaradi milega podnebja

2. Z modro barvico obkroži dobrine, ki so jih proizvajali v Grčiji, z rdečo pa tiste, ki so jih uvažali.

pšenica

les

olive

grozdje

dragocene kovine

Minojci so bili uspešni trgovci

Na Kreti se je v 2. tisočletju pr. Kr. razvila minojska kultura.

3. Preberi besedilo v učbeniku na straneh 37–38, ki se nanaša na minojsko kulturo ter odgovori na vprašanja.

A. Na zemljevidu na drugi strani pobarvaj Kreto in obkroži minojsko središče na otoku.

B. Minojci so bili uspešni trgovci. Katere izdelke so prodajali po Sredozemlju?

drage kovine, obrtne izdelke

C. Katero legendo prikazuje ilustracija?

o Minotavru

Č. Nad katerim mestom naj bi imeli oblast Minojci po tej legendi?

Atenami

Č. Iz legende poznamo pojem LABIRINT. Razloži ga.

stavba, iz katere je težko najti izhod.

Mikenci so bili dobri vojaki

V začetku 2. tisočletja pr. Kr. so na območje današnje Grčije prišli indoevropski priseljenci, ki so prišli pod vpliv kulture staroselcev. Ena od skupin se je ustalila na Peloponezu in ustvarila mikensko kulturo.

4. Oglej si zemljevid.

A. Z X na njem označi Mikene.

B. Kaj je Mikencem omogočilo nadzor okoliških vasi in mest?

dobra vojska

C. Kakšne so bile mikenske palače?

močno zavarovane

5. Med spodnjimi trditvami so nekatere nepravilne. Pravilne odkljukaj, nepravilne pa popravi.

MIKENE SO NADZIRALE OKOLIŠKE VASI IN DALJNA MESTA, TUDI ATENE.

✓

DRŽAVO JE VODILA LJUDSKA SKUPŠČINA, KI JE IMELA NADZOR NAD VSO MIKENSKO DRUŽBO.

DRŽAVO JE VODIL KRALJ, KI JE IMEL VSO OBLAST.

MIKENCI SO PLULI PO SREDOZEMLJU TER PRIŠLI CELO DO ŠPANIJE.

MIKENCI SO PLULI PO SREDOZEMLJU TER PRIŠLI DO SIRIJE IN EGIPTA.

Zgodila se je trojanska vojna

Okrog leta 1200 pr. Kr. je potekala trojanska vojna, o kateri je pesnik Homer zapustil pesnitev Iliada.

6. Preberi odlomek v učbeniku na strani 39, ki govori o boju med glavnima junakoma v trojanski vojni.

A. Katera junaka sodelujeta v boju? Hektor in Ahila

B. Katera boginja se vmeša v boj? Komu pomaga?

Atena, ki pomaga Ahilu.

C. Pojasni vlogo trojanskega konja v vojni.

Z njegovo pomočjo so Grki v Trojo pretihotapili vojake.

RADOVEDNEŽ

Znamenito trojansko vojno je ameriški režiser Ridley Scott upodobil v filmu Troja. Če si si film ogledal, lahko svojim sošolcem predstaviš njegovo vsebino in glavne junake.

Grki so živeli v različnih polisih

Selitve indoevropskih Grkov so uničile prve razvite kulture na grških tleh. Grška plemena se niso nikoli združila in ustanovila enotne države, ampak so Grki živeli v mestnih državah – polisih.

Najprej je nastopilo »temno obdobje«

Po propadu minojske in mikenske kulture je nastopilo približno 400-letno obdobje, ki so ga zaznamovale selitve grških ljudstev.

1. Oglej si zemljevid v učbeniku na strani 35 in smiselno dopolni besedilo.

Grško ljudstvo so bili Dorci, Jonci in Ahajci.
Poselili so otoke v Sredozemskem, Egejskem in Jonskem morju
ter polotoka Peloponez in Atika. V Mali Aziji so grška plemena
naselila Jonijo, Eolijo in Dorido. Grki so
sebe imenovali Heleni, svojo deželo pa Helada.

2. Katera trditev pravilno opisuje izraz »temno obdobje« grške zgodovine? Podčrtaj jo.

- ☐ a. Na Zemlji je prevladovala tema, saj je Sonce za več mesecev zakrila Luna.
- ☒ b. Grški prostor je v razvoju nazadoval, saj Grki niso znali pisati in je bila njihova kultura manj razvita od minojske in mikenske.
- ☐ c. Pripadniki grških plemen so se oblačili pretežno v oblačila temnih barv.

Kaj je bilo značilno za polise

Grki niso ustanovili enotne države, ampak so živeli v razdrobljenih mestnih državah, polisih.

3. Pobarvaj značilnosti polisov.

SAMOSTOJNE MESTNE DRŽAVE	SESTAVLJA JIH MESTO IN PODEŽELJE	VOJAŠKI IMPERIJ
MAJHNE DRŽAVE	SESTAVLJA JIH VEČ VASI	VSAK IMA SVOJEGA KRALJA

4. Polisi so se razlikovali po obliki vladanja. Poveži oblike vladanja z njihovimi opisi.

MONARHIJA		OBLAST JE IMELO LJUDSTVO
ARISTOKRACIJA		DRŽAVO JE VODIL KRALJ
ANTIČNA DEMOKRACIJA		OBLAST JE IMELO PLEMSTVO

5. Ob sliki navedi značilnosti polisa.

Polisi so bili po velikosti

majhni

Osrednji prostor v mestu je bil

trg ali

agora

Akropola je bila

trdnjava s templji

Mesta so nastala ob

vzpetinah

Kako se je delila družba v antični Grčiji

Za grško družbo je bila značilna delitev na svobodne in nesvobodne na eni strani ter moške in ženske na drugi strani.

6. Na črto pred trditvijo zapiši črko A, če trditev velja za aristokracijo (plemstvo); črko D, če velja za demos (ljudstvo) ali črko S, če trditev velja za sužnje. Nekatere trditve veljajo za več slojev in jim lahko pripišeš več črk.

<u>S</u>	Bili so delavci brez pravic.
<u>A, D</u>	Bili so lastniki zemlje.
<u>A, D</u>	Lahko so bili bogati.
<u>A, D</u>	Sodelovali so pri upravljanju polisa.
<u>A, D</u>	Bili so svobodni.

7. Grška družba se je delila na več slojev.

A. Obkroži črko pred pravilnima odgovoroma.

Grška družba se je delila na:	Umetniki so izhajali iz vrst:
☒ <u>a. svobodne in nesvobodne</u>	☒ <u>a. aristokracije</u>
☐ <u>b. plemiče in ljudstvo</u>	☒ <u>b. demosa</u>
☐ <u>c. ljudstvo in sužnje</u>	☐ <u>c. sužnjev</u>

B. Katera dela so v antični Grčiji opravljali sužnji?

Pomoč na polju in v delavnicah, v rudnikih ...

Zakaj so se Grki preseljevali po Sredozemlju

V 8. stoletju pr. Kr. se je začelo preseljevanje Grkov po Sredozemlju.

1. Pobarvaj vzroke za grško preseljevanje.

KONEC TROJANSKE VOJNE	ŠIRITEV TRGOVINE	NAPAD PERZIJE
NAPAD RIMLJANOV	PRESEŽEK PREBIVALSTVA	NASPROTJA MED POLISI

2. Oglej si zemljevid in reši nalogo s pomočjo zgodovinskega atlasa.

A. S puščicami označi smeri grške kolonizacije.

B. Na ustrezne črte vpiši imena naslednjih grških kolonij:

- Masilija
(v južni Franciji),
- Sirakuze
(na Siciliji),
- Kirene
(v severni Afriki),
- Kime
(v Južni Italiji),
- Bizanc
(ob Črnem morju).

C. V čem je bil pomen grške kolonizacije?

Širila se je grška kultura in trgovina.

3. Pojasni pojme.

KOLONIZACIJA	načrtno naseljevanje
KOLONIJA	neodvisne mestne državice
VELIKA GRČIJA	ime za kolonije na južnem Apeninskem polotoku

Zakaj je prišlo do grško–perzijskih vojn

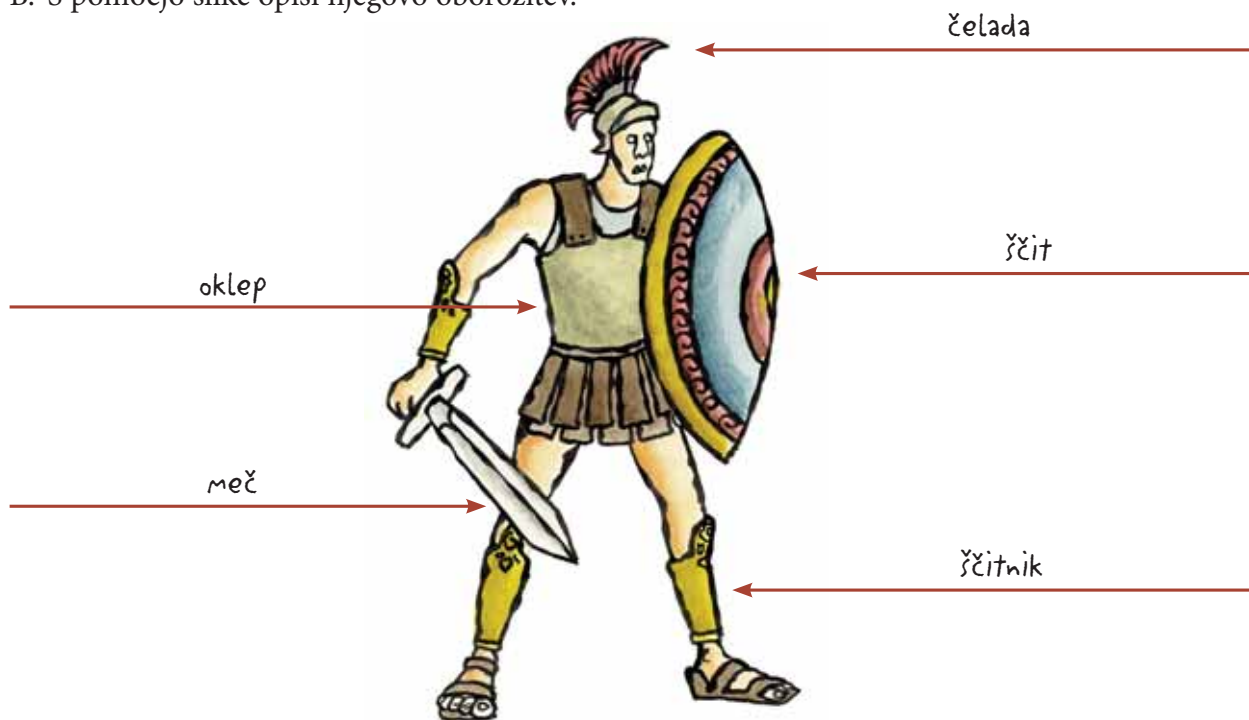
V začetku 5. stoletja pr. Kr. so potekale grško–perzijske vojne.

4. Oglej si sliko in odgovori na vprašanja.

A. Kako imenujemo grškega oboroženega pešca?

hoplit

B. S pomočjo slike opiši njegovo oborožitev.

5. V pravilnem časovnem zaporedju od 1 do 4 razvrsti bitke v grško–perzijskih vojnah (1 pomeni bitka, ki je potekala prva).

2	TERMOPILE	4	PLATAJE	1	MARATONSKO POLJE	3	SALAMINA
---	-----------	---	---------	---	------------------	---	----------

6. V vojni so zmagali Grki. Obkroži vzroke za njihov uspeh.

- ☐ a. Bili so številčnejši.
- ☒ b. Poznali so domači teren.
- ☒ c. Bili so bolj oboroženi.
- ☒ č. Pomagali so jim Egipčani.
- ☒ d. Borili so se za svobodo.
- ☒ e. Imeli so dobre vojaške poveljnike.

RADOVEDNEŽ

Na grško–perzijske vojne nas še danes spominja atletska disciplina maraton. Kaj veš o njem?

Zakaj je potekalo tekmovanje med Atenami in Sparto

Polisa Sparta in Atene sta se borila za prevlado v grškem svetu. Spartanci so bili močnejši na kopnem, Atenci pa so imeli močnejšo mornarico.

V Sparti je bilo najpomembnejše biti dober vojak

Sparta je bila vojaško organiziran polis, v katerem je bilo vse življenje podrejeno vojski.

1. Preberi opise posameznih slojev v Sparti.

A. Iz opisov ugotovi posamezne sloje v spartanski družbi ter pod opisi zapiši njihovo ime.

B. Obkroži ime sloja, ki je odločal v Sparti.

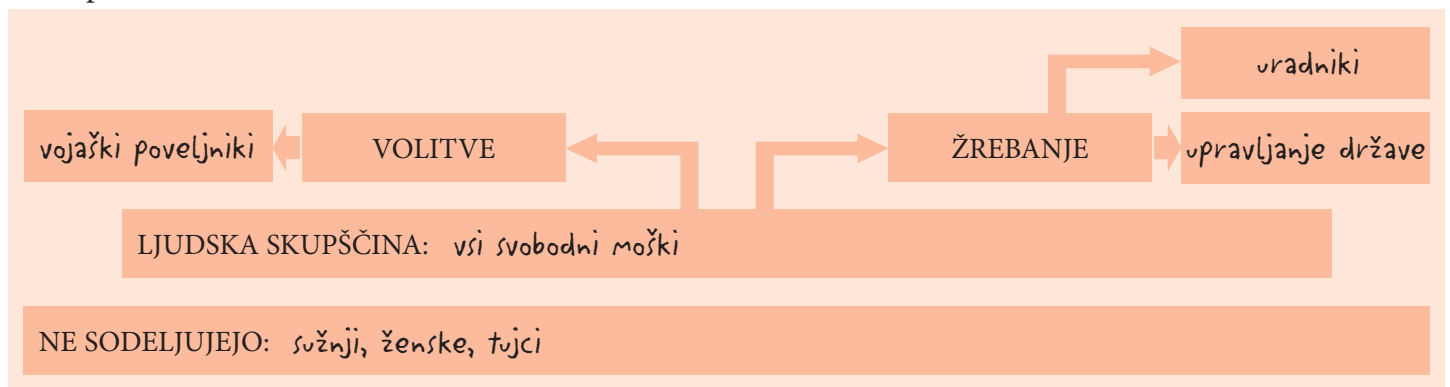
• Bili so lastniki zemlje, • imeli vse politične pravice, • bili vojaki.	• Svobodni, • obdelovali zemljo in se ukvarjali z obrtjo, • bili brez političnih pravic.	• Nesvobodni, • potomci preddorskih prebivalcev, • delali na poljih ali v hišah.
plemiči	ljudstvo	sužnji

2. Preberi besedilo v okvirčku v učbeniku na strani 44 spodaj, ki govori o otroštvu spartanskega dečka. Razmisli, kaj si se ti učil pri sedmih letih.

V Atenah so uvedli antično demokracijo

V Atenah se je uveljavila oblast ljudstva, kar imenujemo antična demokracija.

3. Dopolni shemo demokratične ureditve v antičnih Atenah.

4. V čem se je antična demokracija razlikovala od današnje? 2/3 prebivalcev je bilo sužnjev; ženske so bile brez pravic

4. Atenci so uvedli posebno glasovanje. Prikazuje ga ilustracija.

A. Kaj ima v rokah moški?

črepinjo

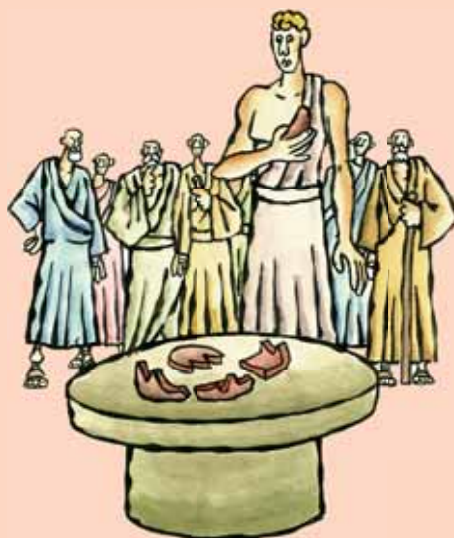
B. Kako imenujmo prikazani dogodek?

črepinjska sodba

C. O čem so odločali Atenci s tem dogodkom?

O izgonu politika, ki je postal nevaren

za demokracijo.

5. Atene so največji razcvet doživele konec 5. stoletja pr. Kr.

A. Kako imenujemo to uspešno obdobje atenske zgodovine? Obkroži pravilni dogovor.

- ☐ a. srečna doba
- ☒ b. zlata doba
- ☐ c. najboljša doba

B. Atene je takrat vodil sposoben voditelj Perikles. V kakšno državo je želel spremeniti Atene? Obkroži pravilna odgovora.

- ☐ a. ozemeljsko največjo v Sredozemlju
- ☒ b. vojaško najmočnejšo
- ☐ c. gospodarsko najuspešnejšo

Kaj je oslabilo grške polise

Med Atenami in Sparto so proti koncu 5. stoletja pr. Kr. izbruhnile peloponeške vojne.

6. Kakšne posledice so imele vojne za grške polise?

So jih oslabile.

RADOVEDNEŽ

Razmisli, ali bi lahko peloponeške vojne označili za državljansko vojno. Svoj odgovor utemelji.

Kako je Aleksander Makedonski postal velik vladar

Po peloponeških vojnah si je grške polise podredila Makedonija. Največji vzpon je Makedonija doživela v času Aleksandra Makedonskega, ko je segala od Sredozemlja do Indije.

Kako je uspel vzpon Makedonije

Oslabljenost grških polisov po peloponeških vojnah je izkoristil makedonski vladar Filip II.

1. Med spodaj navedenimi trditvami sta le dve pravilni. Obkroži črki pred njima.

- a. Filip II. Makedonski je ustanovil močno makedonsko državo tako, da je združil Makedonijo in Perzijo.
- b. Filip II. Makedonski je prenovil makedonsko vojsko, da je postala ena najmočnejših v vzhodnem Sredozemlju.**
- c. Filip II. Makedonski je osvojil in pokoril vse grške polise, razen Aten.
- č. Filip II. Makedonski med prebivalci grških polisov ni imel nasprotnikov.
- d. Filip II. Makedonski je bil umorjen na poroki svoje hčere.**

2. Kakšne politične cilje je imel Filip II. Makedonski po osvojitvi Grčije?

Zavzeti je želel Perzijo.

Kako je Aleksander porazil Perzijo

Najmogočnejši kralj v grški antični zgodovini je bil Aleksander Makedonski, ki je dobil naziv Veliki.

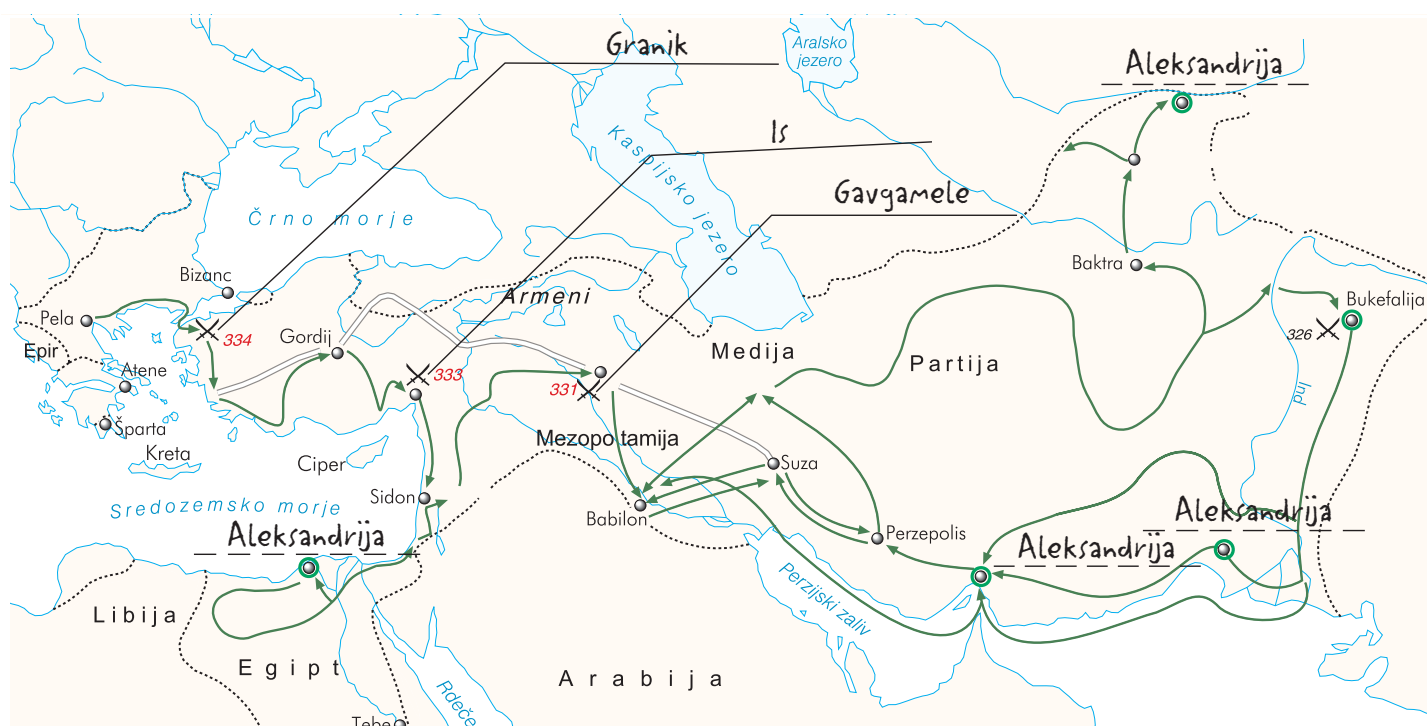
3. Oglej si zemljevid Aleksandrovih osvajanj v učbeniku na strani 37.

A. Na črte vpiši imena krajev, kjer so se odvijale pomembne bitke.

B. Pobarvaj obseg Aleksandrove države.

C. Na črte zapiši imena krajev, ki jih je Aleksander imenoval po sebi.

Č. Koliko let je trajal njegov osvajalni pohod? 11 let

4. Spodnji povedi sta napačni. Prečrtaj napačne besede in zapiši pravilne.

	PRAVILNA BESEDA
Po vrnitvi z dolgega pohoda v Atene (323 pr. Kr.) je Aleksander začel načrtovati, kako bo osvojil Mongolijo.	<u>Perzijo</u>
Vendar je hudo zbolel in je moral pohod prestaviti.	<u>je umrl</u>

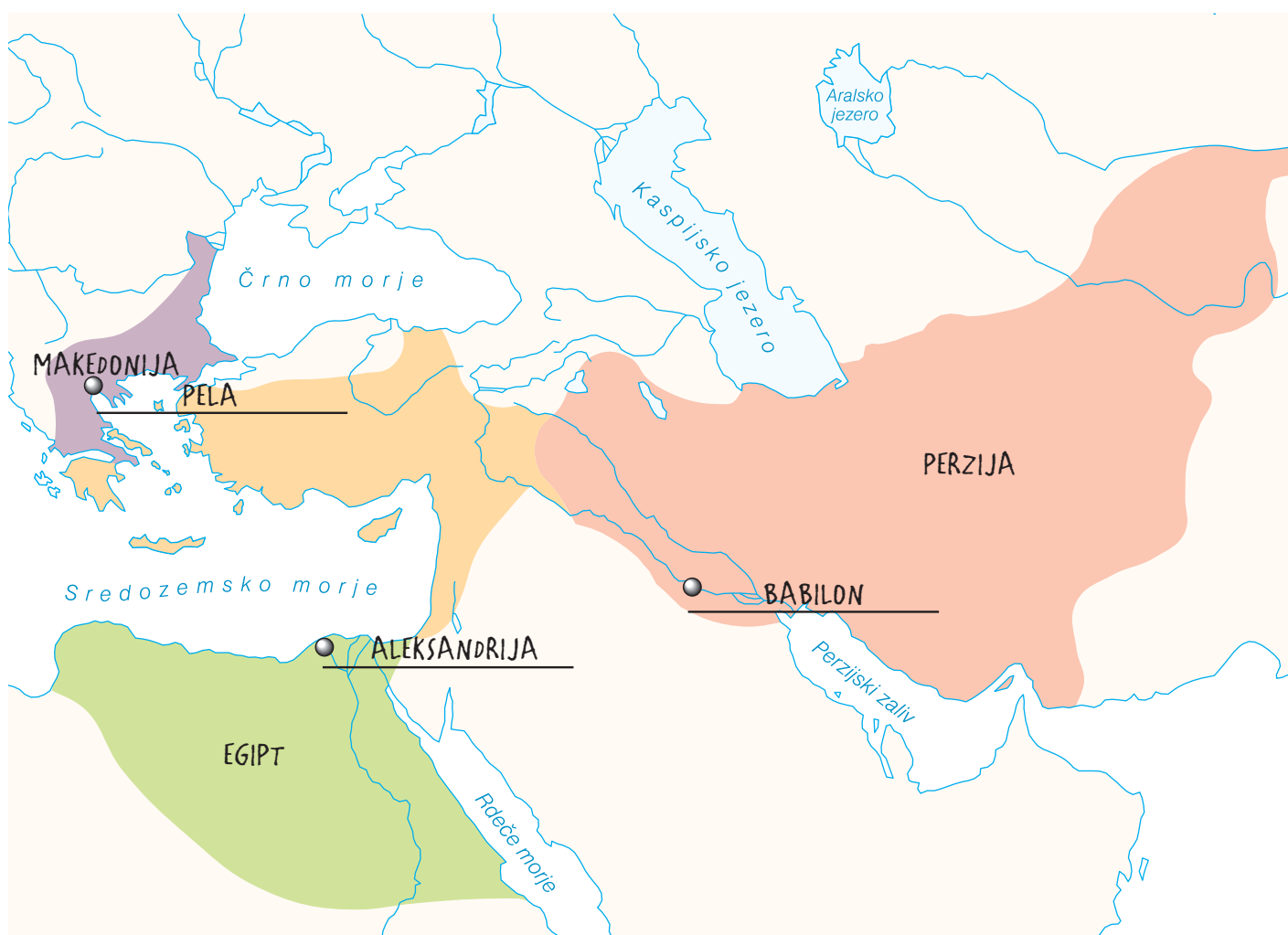
Kaj se je zgodilo z veliko Aleksandrovo državo

Po Aleksandrovi smrti je makedonska država razpadla.

5. Zemljevid prikazuje dele, na katere je razpadla Aleksandrova država.

- A. K vsakemu delu pripiši njegovo ime.
- B. Ob pikah zapiši imena njihovih središč.
- C. Zakaj se Aleksandrova država po njegovi smrti ni mogla obdržati?

Aleksander Veliki je umrl brez naslednika. Med njegovimi generali je po Aleksandrovi smrti izbruhnil spopad za dediščino. Velika država je razpadla. Državo so si razdelili trije najmočnejši generali: Antigonid je postal makedonski, Ptolemej egiptovski in Selevkid perzijski kralj.

RADOVEDNEŽ

Pri nalogi 3.C si ugotovil/a, da je Aleksander po sebi poimenoval veliko mest. Pomisli, kako bi ti poimenoval/a mesta, če bi bil/a tako mogočen vladar kot je bil Aleksander. Zapiši ime.

Politično so Grki živeli deljeni v številne države, vendar so gojili zavest o pripadnosti isti kulturi. Grke so povezovali skupni jezik, vera, trgovina, umetnost in olimpijske igre.

Olimpijske igre so prirejali v antični Grčiji v čast bogovom.

1. Preberi spodnje trditve. Pravilne odkljukaj, napačne pa popravi.

OLIMPIJSKE IGRE SO PRIREJALI VSAKA 4 LETA V ~~ATENAH~~.

OLIMPLJI

V ČASU OLIMPIJSKIH IGER SO SE PRENEHALE VSE VOJNE.

✓

ANTIČNE OLIMPIJSKE IGRE SO BILE POSVEČENE BOGU JUPITRU.

ZEVSU

NA OLIMPIJSKIH IGRAH SO LAHKO SODELOVALI LE MOŠKI.

✓

2. Ob slikah poimenuj tri discipline, v katerih so tekmovali Grki na olimpijskih igrah.

rokoborba

skok v daljavo

met diska

3. Ali je tudi za antične olimpijske igre veljalo načelo: »*Pomembno je sodelovati, ne zmagati*«? Odgovor utemelji.

Ne; zmagovalci so bili nagrajeni, poraženci pa prezirani.

Antični Grki so bili politeisti in so častili veliko bogov.

4. Reši izpolnjevanke.

Kakšne naloge so bile
zaupane bogovoma, čigar
imeni dobiš na obarvanih
poljih? Ime prvega moraš
prebrati od spodaj navzgor.

Hermes: Boq prometa

Had: Bog podzemlja

boginja neba, Zevsova žena in sestra

bog vojne

boginja ljubezni

boginja rodovitnosti

boginja modrosti

boginja domačega ognjišča in družine

								
		H	E	R	A			
A	R	E	S					
A	F	R	O	D	I	T	A	
D	E	M	E	T	R	A		
A	T	E	N	A				
H	E	S	T	I	J	A		
								

5. Poveži bogove z njihovimi opisi in simboli. V kvadrat nariši Zevsov simbol.

ZEVŠ	PESNIŠTVO	TRIZOB	
ATENA	MORJE	SOVA	
POZEJDON	VRHOVNI BOG	LIRA	
APOLON	MODROST	STRELA	

Klasična umetnost

Dosežke klasične grške umetnosti lahko občudujemo še danes.

6. Na črte zapiši A. posamezno umetniško smer in B. njene glavne značilnosti.

A. arhitektura

B. _____

dorski
STEBER

jonski
STEBER

korintski
STEBER

A. kiparstvo A. arhitektura

B. telo v gibanju B. dober zvok in pogled

Napredek znanosti

Znanost je v klasični dobi v antični Grčiji dosegla visoko raven.

7. A. Katere znanosti so bile razvite v antični Grčiji? Pobarvaj jih.

MEDICINA	KEMIJA	FILOZOFIJA	ZGODOVINA
----------	--------	------------	-----------

B. Grki so veliko znanja prevzeli od sosednjih ljudstev. Katerih?

Egipčanov, Perzijcev ...

8. Oglej si sliko in preberi pisni viri, ki opisuje zdravljenje pri Grkih.

Pri Grkih je bila medicina zelo razvita. Ustanovili so šolo, v kateri so se bodoči zdravniki učili in izmenjevali izkušnje. Zapisovali so oblike bolezni in načine zdravljenja. Preden so človeka začeli zdraviti, so najprej skušali ugotoviti, kaj je z njim sploh narobe. Opravljali so tudi manjše operacije, na primer operacije očes.

Kratko zapiši, v čem je bilo grško zdravljenje bolnih naprednejše od zdravljenja prvih civilizacij.

- opazovanje človeka in njegove bolezni
- opravljali manjše operacije

Kako je Aleksander Veliki vplival na kulturni razvoj

Dediščina Aleksandra Velikega je bila mnogo večja, kot le zgolj država. Spodbudil je razvoj kulture, imenovane helenizem, ki se je ohranila še mnoga stoletja. Velik napredek so doživele različne znanosti in umetnost, grščina pa je bila svetovni jezik.

Aleksandrija – središče helenizma

Z Aleksandrom Velikim se je začelo novo obdobje grške antične kulture, imenovano helenizem.

1. Slika prikazuje dogodek, ko je Aleksander priredil množično poroko, na kateri se je tisoč grških vojakov poročilo s Perzijkami.

A. Pomisli, v čem je bil pomen tega dogodka.

Simbolično je združil grško in perzijsko kulturo.

B. Kaj pomeni, da je bila grščina takrat svetovni jezik?

Da so jo govorili v večini tedaj znanega sveta.

C. Katere jezike danes prištevamo med svetovne?

angleščina, francoščina ...

2. Pojasni pomen navedenih kulturnih središč v času helenizma.

ALEKSANDRIJSKA KNJIŽNICA	največja knjižnica v Sredozemlju
MUZEON (MUZEJ)	prostor, kjer so hranili umetniška dela

Napredek sta doživali znanost in tehnika

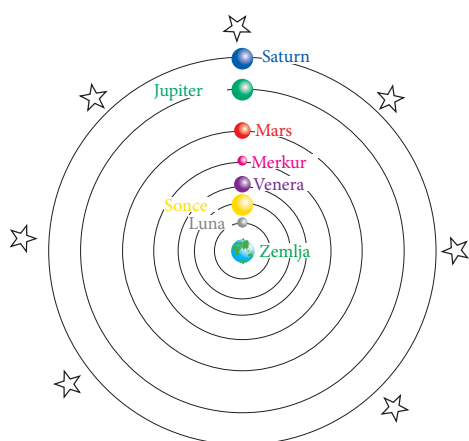
Velik napredek je v helenističnem obdobju doživela znanost.

3. A. Na črte pred znanosti zapiši ustrezne številke znanstvenikov.

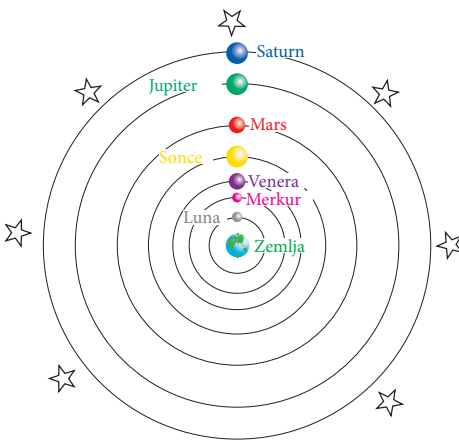
1	Pitagora	<u>1, 4, 6</u> MATEMATIKA
2	Ptolemej	
3	Eratosten	
4	Evklid	<u>2, 3, 5</u> ASTRONOMIJA
5	Aristarh	
6	Arhimed	

B. Nariši shemo Pitagorovega izreka.

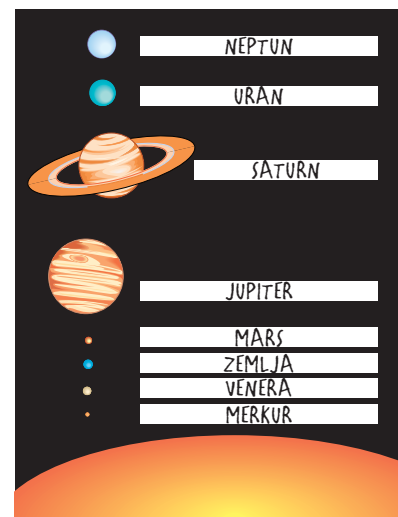
4. Pozorno si oglej Aristotelov in Ptolemejev sončni sistem.

Aristotelov sistem

Ptolemejev sistem

Današnji sistem

A. V današnji sistem vpiši imena Sonca in planetov kot jih poznamo danes.

B. V čem se razlikujeta skici grških učenjakov?

V položaju Sonca.

Spremembe v filozofiji in umetnosti

Velike spremembe sta v obdobju helenizma doživeli tudi filozofija in umetnost.

5. Dopolni besedilo z besedami, ki so navedene v okvirčku spodaj.

V obdobju helenizma so postavljali številne kipe v čast _____ bogov _____ in
spomin _____ junakom _____. Kiparji so upodabljali tudi _____ cesarje _____
in _____ navadne _____ ljudi.
cesarje, bogovom, navadne, junakom

6. Katere sledi antične grške kulture lahko še danes opazimo v naši družbi?

demokracija, volitve, olimpijske igre, arhitektura ...

RADOVEDNEŽ

Okoli 12.000 besed, ki jih uporabljamo danes v vseh jezikih, je grškega izvora. Morda poznaš katero? Zapiši jo.

Kakšno je bilo življenje v antični Grčiji

Grška družba je podobno kot druge stare kulture poznala suženjstvo. V grški družbi so odločali moški. Večina Grkov je živel na podeželju v preprostih hišah.

Kakšen je bil položaj žensk

Ženske v grški družbi niso imele politične moči.

1. Preberi odlomek v učbeniku na strani 56, v katerem grški zgodovinar Ksenofon opisuje svoja pričakovanja do žene.

A. V čem je bila ženska izenačena s sužnjem? *brez pravic*

B. V čem je bila ženska izenačena z moškim? *nadzor v hiši*

C. Razmisli, ali so pričakovanja moških v današnjem času enaka.

Č. Ali bi bile sodobne ženske voljne pristati na takšno vlogo?

D. Zakaj so bili grški moški večinoma bolj izobraženi od žensk?

Ženske niso hodile v šole.

2. Primerjaj ilustraciji.

A. Pod njiju zapiši, v katerem polisu - Sparti ali Atenah – bi našel deklici.

B. Kratko opiši vzgojo deklic v posameznem polisu.

Polis	 <i>Atene</i>	 <i>Sparta</i>
Vzgoja deklic	<i>gospodinjska dela</i>	<i>osnovne vojaške veščine</i>

Kakšna je bila prehrana

Večina Grkov je živel zelo preprosto. Preprosta je bila tudi njihova prehrana.

5. Preberi besedilo v učbeniku na strani 56.

V desni prostor nariši tloris grške hiše in poimenuj prostore v njej.

MOŠKI PROSTORI		KUHINJA	ŽENSKI PROSTORI	VRT
VHOD	SPREJEMNICA	JEDILNICA	DNEVNI PROSTOR ZA ŽENSKO	
MOŠKI PROSTORI		SHRAMBA	ŽENSKI PROSTORI	

4. Primerjaj prehrano revnejših in bogatejših Grkov. Z modro barvo obkroži jedi, tipične za revnejše prebivalstvo, z rdečo barvo pa jedi, tipične za bogate prebivalce. Če je bila jed na mizi vseh prebivalcev, jo pobarvaj.

OLIVE

FIGE

RIBE

OVČJE MESO

ZELENJAVA

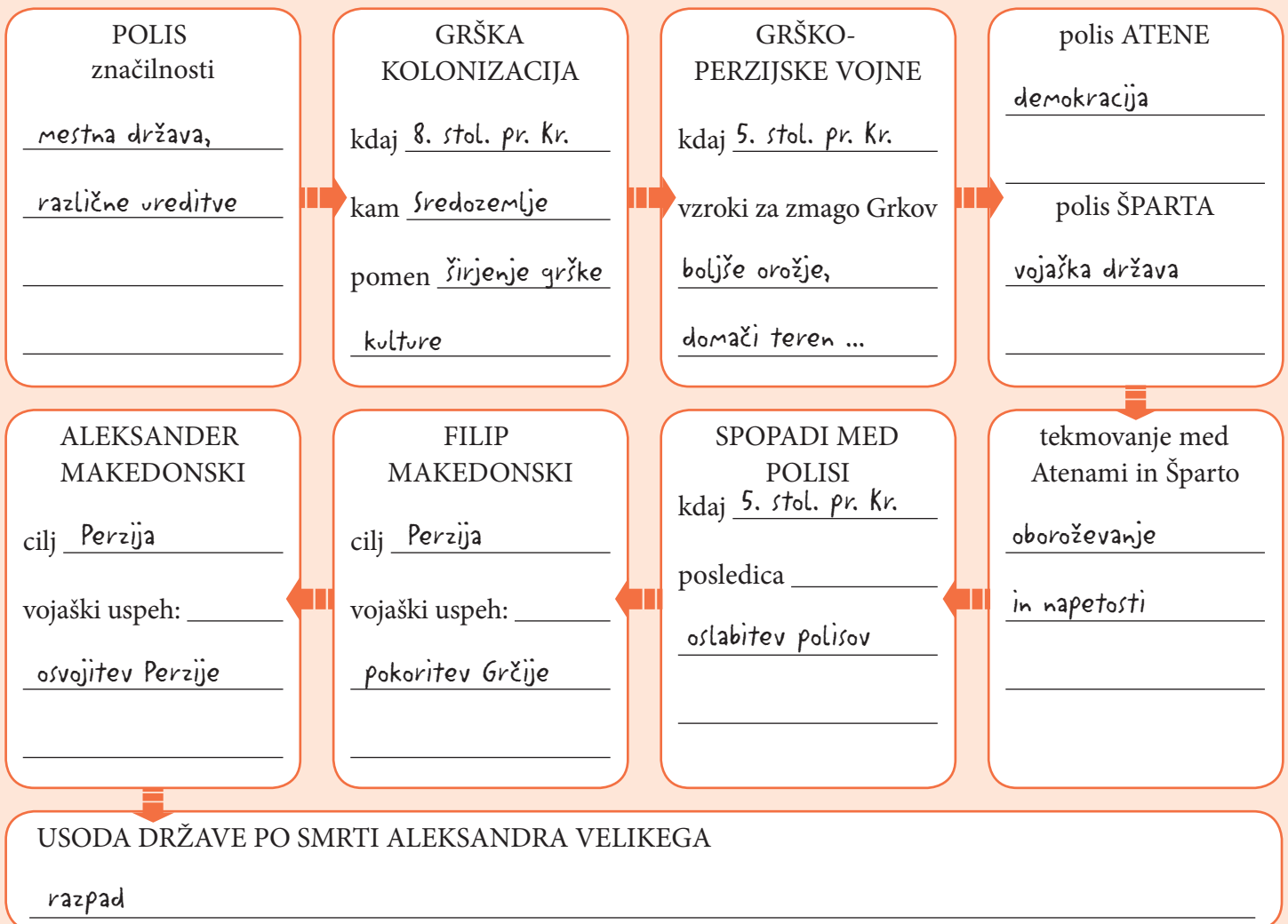
KRUH

PONOVIMO

		
Prostor	Kreta	Mikene
Višek kulture	2.200 - 1.450 pr. Kr.	2.000 pr. Kr.
Palače	Knosos	močni zidovi
Vzrok za propad	vulkanski izbruhi	vdor Grkov (Dorcev)
PRVE RAZVITE KULTURE V 2. TISOČ. PR. KR.: primerjaj minjsko in mikensko kulturo		

STARA (ANTIČNA) GRČIJA

GRŠKI POLISI V 1. TISOČ. PR. KR.: izpolni časovni trak razvoja grških polisov

PONOVIMO

DRUŽBENI SLOJI

	Ime sloja	Položaj v družbi
SVOBODNI	plemiči	vodilni
	ljudstvo	podrejeni
NESVOBODNI	sužnji	brez pravic
Vloga moških		Vloga žensk
odločajo		brez pravic

DRUŽBA

OTROŠTVO

dečki v šolah, deklice doma

BIVALIŠČA

preproste hiše

PREHRANA

preprosta

ANTIČNA GRŠKA KULTURA

VEROVANJE

GRKI SO VEROVALI V več BOGOV. NAJPOMEMBNEJŠI JE BIL BOG Zevs. ATENE JE VAROVALA BOGINJA Atena. GRKI SO BOGOVE SPRAŠEVALI ZA NASVET V preročiščih. NAJBOLJ ZNANO JE BILO V Delfih.

OLIMPIJSKE IGRE

IGRE SO BILE POSVEČENE BOGU Zevsu. ODVIJALE SO SE V MESTU Olimpija VSAKE 4 LETA. TEKMOVALI SO LE moški. MED IGRAMI SO POLISI PREKINILI vojne.

DRAMATIKA

GRKI SO IZNAŠLI dramo, KI JE BILA POSVEČENA bogovom. IGRALI SO komedije IN tragedije. IGRALCI SO BILI LE moški, KI SO NOSILI maske.

ZNANOST

GRKI SO VELIKO ZNANJA PREVZELI IN GA razvili DALJE. Z OPAZOVANJEM IN poskusi SO PRIŠLI DO NOVIH SPOZNANJ. MISLECI, KI SO ISKALI RESNICO, SO BILI filozofi. ZELO RAZVITA JE BILA medicina. HERODOT JE BIL PRVI zgodovinar IN MU PRAVIMO OČE ZGODOVINE. V HELENIZMU STA SE ZELO RAZVILI matematika IN astronomija.

GRADBENIŠTVO

GRKI SO USTVARILI VELIČASTNE STAVBE:

- V VSAKEM MESTU JE BILA NA VZPETINI akropola IN NA NJEJ ŠTEVILNI templji V ČAST BOGOVOM. KRASILI SO JIH ŠTEVILNI kipi BOGOV.
- DRAME SO PRIREJALI V gledališčih

KULTURA

Rimski imperij:

mogočna vojaška moč in tehnika

Vsebina

- 51 Kakšni so bili začetki rimske dobe
- 53 Kako se je širil rimski imperij po Sredozemlju
- 55 Kakšen je bil rimski imperij v času cesarstva
- 56 Zakaj je propadel rimski imperij
- 58 Kakšno je bilo življenje na današnjem slovenskem ozemlju v rimski dobi

Izbirne vsebine

- 60 Antična rimska kultura
- 62 Kako se je širilo krščanstvo
- 64 Gospodarski razcvet rimskega imperija
- 65 Kakšno je bilo življenje v rimskem imperiju
- 66 PONOVI MO: Rimska država
- 67 PONOVI MO: Antična rimska kulturna dediščina

Kakšni so bili začetki rimske dobe

V času, ko so na Peloponezu nastajali polisi, se je na zahodu porajala nova sila. Mesto Rim je iz majhne vasi v vojnah preraslo v mogočen imperij. Rim je bil v začetku kraljevina, kasneje pa je postal republika.

Kdo so bili Etruščani

Največji vpliv na oblikovanje rimske civilizacije so najprej imeli Etruščani.

1. Zemljevid prikazuje Apeninski polotok pred nastankom Rima.

A. Na črte vpiši imena ljudstev, ki so poseljevala Apeninski polotok pred nastankom rimske države. V pomoč ti je besedilo v učbeniku na strani 61.

B. Kaj so Etruščani zapustili Rimljanom?

- obdelovanje kovin
- gradbeno znanje
- abecedo

C. Po Etruščanih oziroma njihovem drugem imenu se imenuje ena od italijanskih pokrajin.

Pobarvaj jo med spodaj naštetimi.

PIEMONTE

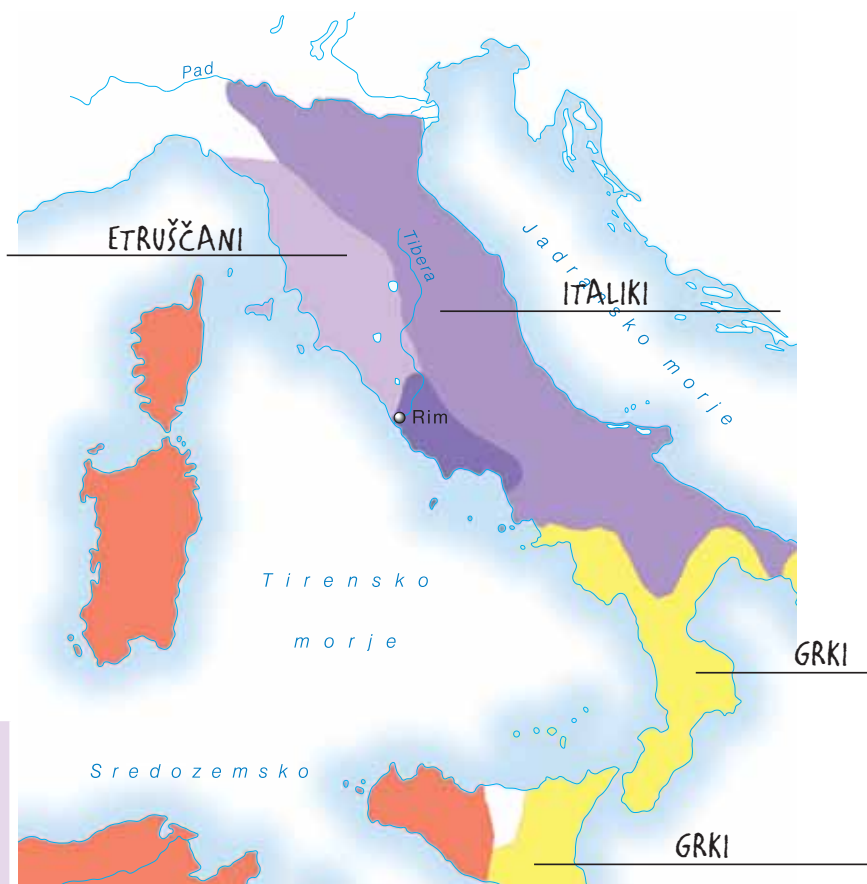
TOSKANA

KALABRIJA

SICILIJA

LACIJA

LIGURIJA

Kako je bilo ustanovljeno mesto Rim

Mesto Rim je bilo ustanovljeno sredi 8. stoletja pr. Kr.

2. S katero živaljo je povezana legenda o nastanku Rima? Obkroži jo.

lisica	jastreb	osel
volk	slon	medved

3. Na zgornjem zemljevidu obkroži mesto Rim. Razmisli o prednostih in slabostih lege mesta Rim.

PREDNOSTI	varnost zaradi lege na gričih
SLABOSTI	poplavljanje reke Tibere

Kako se je širil rimski imperij po Sredozemlju

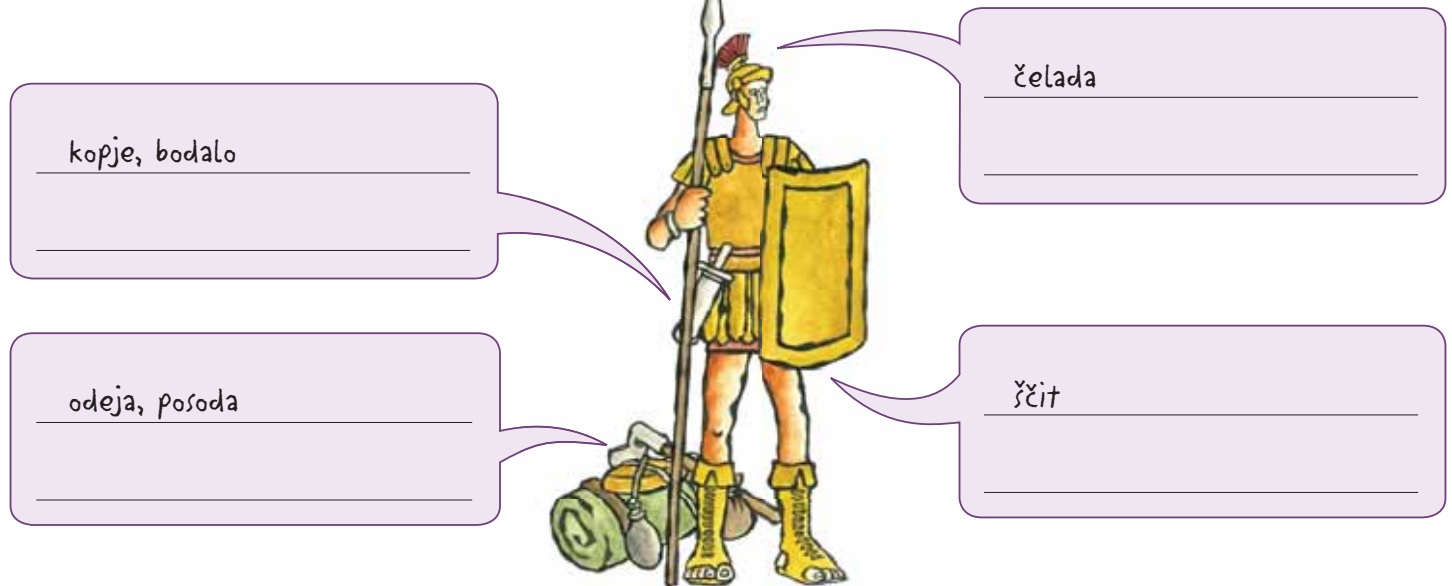
S pomočjo odlične vojske so Rimljani državo kmalu razširili po vsem Apeninskem polotoku, malo kasneje pa po Sredozemlju. Zaradi hitrega povečevanja države je prišlo do velikih sprememb v družbi.

Rimski imperij je imel izurjeno vojsko

Rimska vojska je bila zelo dobro organizirana.

1. Ilustracija prikazuje rimskega vojaka, ki se je imenoval legionar.

A. Ob sliki opiši opremljenost rimskega vojaka.

2. Na slikah so rimske bojne naprave. Pod vsako sliko zapiši ime naprave (A) in čemu je naprava služila (B).

		
A. oven	A. katapult	A. samostrel
B. preboju vhodnih vrat	B. premetavanju kamnov	B. sprožitvi puščic

Rimski imperij se je razširil po Sredozemlju

Od 5. stoletja pr. Kr. dalje se je rimska država širila, najprej po Apeninskem polotoku, nato dalje po Sredozemlju.

3. Oglej si zemljevid v učbeniku na straneh 57–58.

A. Katera ozemlja so nadzorovali Rimljani v 3. stoletju pr. Kr. (do 266 pr. Kr.)? Zapiši jih.

osrednja in južna Italija

B. Katere province so bile ustanovljene po zmagi v punskih vojnah? Pobarvaj jih.

BRITANIJA	AFRIKA	(HI)SPANIJA	SICILIJA	AZIJA
-----------	--------	-------------	----------	-------

C. V katerem stoletju so Rimljani razširili svoj vpliv na vzhodno Sredozemlje? v 1. stol. pr. Kr.

4. Rimski imperij je dosegel največji obseg leta 117 po Kr.

A. Na zemljevidu pobarvaj njegov takratni obseg.

B. Obkroži mesto Rim.

C. Ali je današnje slovensko ozemlje bilo del rimskega imperija?

DA

NE

Širjenje države je povzročilo družbene probleme

Nenehno širjenje države je povzročilo številne spremembe.

5. Oglej si karikaturu.

A. Kaj sporoča? veleposestniki uničujejo male kmete

B. Kaj je latifundija? veleposest

6. Dopolni besedilo.

Zaradi širjenja latifundij so mali kmetje propadali. Zapustili so svoje kmetije in se preselili v

mesta. Postali so brezdomci, imenovani proletariat. Živeli

so od pomoči države.

RADOVEDNEŽ

Legionar ti je zastavil matematični uganki.

A. V naši legiji je 40 centurij, vsaka deseta ima za spremstvo še konjenico trikrat po sto mož. Koliko mož torej šteje naša legija v celoti? **5200**

B. Če ti povem, da ima kohorta 50 mož manj, kot znaša osmina vojakov naše legije, koliko mož torej sestavlja kohorto?

600

Kakšen je bil rimski imperij v času cesarstva

V zadnjem stoletju pr. Kr. je rimski imperij doživel velike politične spremembe. Na oblast so prišli posamezni močni voditelji. Gaj Oktavijan Avgust je postal prvi rimski cesar.

Širjenje je povzročilo politične spremembe

Gaj Julij Cezar, sposoben vojaški voditelj, je pridobil vso oblast v svoje roke in odločilno vplival na konec republike.

1. V pravokotnike vpiši štiri funkcije, ki jih je pridobil Gaj Julij Cezar.

2. A. Katera dejanja so Juliju Cezarju prinesla velik ugled?

zmaga v galskih vojnah

B. Kaj nas še danes spominja na Gaja Julija Cezarja? mesec julij, Julijska krajina ...

Zakaj je bil pomemben Gaj Oktavijan Avgust

Prvi rimski cesar je konec prvega stoletja pr. Kr. postal Gaj Oktavijan Avgust.

3. V pravokotnike vpiši štiri poglobitve značilnosti vladanja Oktavijana.

4. Pojasni pojme.

CESARSTVO	država, ki jo vodi cesar
CESAR	nevoljeni voditelj države; kralj
PAX ROMANA	obdobje miru in napredka

5. Oktavijanu je sledilo mnogo cesarjev.

A. Obkroži imena cesarjev, ki jih označujemo kot »dobre«.

Trajan

Hadrijan

Kaligula

Domicijan

Mark Avrelij

Neron

B. Pojasni, zakaj so si »zaslužili« ta naziv.

uspešno so vodili vojsko in državo

Rimski imperij se je znašel v veliki krizi

Od 3. stoletja dalje se je rimski imperij soočal s številnimi problemi.

1. V učbeniku na strani 68 preberi poglavje Rimski imperij se je znašel v veliki krizi.

A. Pojasni, kaj pomeni, da je država »v veliki krizi«.

ima veliko težav

B. Navedene težave rimskega imperija razvrsti na politične (pobarvaj jih modro), vojaške (pobarvaj jih zeleno), gospodarske (pobarvaj jih rumeno) in družbene (pobarvaj jih rdeče).

dvigovanje davkov

upad discipline v vojski

uveljavljanje vzhodnih ver

zmanjšanje števila prebivalstva

razdelitev imperija na dva dela

vdori Hunov in Barbarov

naraščanje cen

nesposobni vladarji

slabe letine

C. Premisli, kaj je bil glavni vzrok za rastoče težave v imperiju. Svojo odločitev utemelji z dvema argumentoma.

Glavni vzrok za krizo je bila politična kriza, ker:

• so bili mnogi vladarji neprimerni

• so se vladarji hitro menjali

2. Pomisli, kako bi ti v vlogi cesarja skušal rešiti državo pred propadom. Svoje zamisli zapiši v oblačke ob ilustraciji.

dvig davkov

stroga disciplina v vojski

razdelitev države

spremembe
v gospodarstvu

Poskusi reform so propadli

Številni poskusi reform v rimskem imperiju niso uspeli rešiti države.

3. V 3. in 4. stoletju sta s številnimi ukrepi državo skušala urediti cesar Dioklecijan in Konstantin. Navedi tri njune ukrepe, ki so se izkazali za uspešne.

razdelitev države

okrepitev vojske

nov davčni sistem

4. Spodnjo trditev popravi tako, da bo pravilna.

Cesar Konstantin Veliki je prestolnico iz vzhodnega dela države prenesel na zahod.

Cesar Konstantin Veliki je prestolnico iz zahodnega dela države prenesel na vzhod.

5. Zemljevid prikazuje osrednji del Sredozemlja.

A. Označi potek meje med vzhodnim in zahodnim rimskim cesarstvom.

B. V ustrezen prostor vpiši imena obeh središč.

C. V okviru katerega dela je bilo današnje slovensko ozemlje? zahodnega

RADOVEDNEŽ

Preberi opis bitke pri Frigidu v učbeniku na strani 69 zgoraj in odgovori na vprašanja:

A. Kdo se je spopadel v bitki? Cesar Teodozij in Evgenij.

B. Kje je bitka potekala? Blizu današnje Vipave.

C. Kako se je bitka končala? Z zmago Teodizija.

Č. Zakaj je bitka utrdila prepričanje v obstoj Boga? Med bitko je zapihala močna burja in omogočila zmago krščanske strani.

Današnje slovensko ozemlje je prišlo pod rimsko oblast v 1. stoletju po Kr. Prebivalci so se romanizirali. Rimljani so zgradili številne vojaške tabore, od katerih so mnogi prerasli v mesta. Rimska doba je zapustila mnoge kulturne spomenike.

Kakšno je bilo življenje na današnjem slovenskem ozemlju v rimski dobi

Zakaj je bilo današnje slovensko ozemlje pomembno za Rimljane

Današnje slovensko ozemlje je imelo za Rimljane velik vojaški in gospodarski pomen.

1. Zemljevid prikazuje današnje slovensko ozemlje v času rimske oblasti.
 - A. Označene kraje poimenuj z latinskimi in današnjimi imeni.
 - B. Zapiši imena upravnih enot (provinc), v katere je sodilo naše ozemlje.
 - C. Označi potek kraškega zapornega zidu. Čemu je služil?

Obrambi pred vdori novih plemen.

- Č. Katera mesta so imela vodovod?

Emona, Ptuj, Drnovo

- D. Kam so vodile rimske ceste, ki so potekale mimo naših krajev?

V Rim (zahod), Panonijo (vzhod), Norik (sever)

2. V levi okvirček zapiši gospodarski, v desnega pa vojaški pomen naših krajev za Rimljane. Kateri je bil po tvojem mnenju pomembnejši?

GOSPODARSKI POMEN	VOJAŠKI POMEN
rude, žito	obramba Rima

Kako živahen je bil gospodarski razvoj

V času rimske oblasti sta velik razvoj doživeli obrt in trgovina.

3. Z rdečo pobarvaj izdelke, ki so jih na področje vzhodnih Alp Rimljani uvažali, z modro pa tiste, ki so jih iz tega prostora izvažali.

MED	LES	ŽITO	USNJE	VINO
NAKIT	ŽIVINA	SUŽNJI	ZAČIMBE	OLJE

4. Ob ilustracijah zapiši, katere obrtne dejavnosti so bile razvite.

lončarstvo

kamnoseštvo

Kaj nas še danes spominja na rimski imperij

Na Rimljane nas še danes spominja mnogo ostankov.

5. A. Kakšne ostanke je zapustila rimska doba na našem ozemlju?

zidovi, mesta, kraški zaporni zid

B. Kje v bližini tvojega kraja se nahajajo rimski ostanki? Kaj predstavljajo?

6. Arheološka izkopavanja pričajo tudi o razširitvi krščanstva. Z zemljevida v učbeniku na strani 70 izpiši kraje, kjer so bili v 4. stoletju sedeži škofij.

Poetovio, Celeja, Emona, Akvileja, Virunum

RADOVEDNEŽ

Preberi besedilo v rubriki Aktualno v učbeniku na strani 72. Razloži, zakaj arheologi večino materialnih ostankov pustijo kar v zemlji.

Rimska znanost

Rimljani so znanje, ki so ga prevzeli od Etruščanov in Grkov, razvijali dalje.

1. V okvirčke zapiši poglobitve dosežke rimske znanosti. V pomoč ti je učbenik na strani 73.

GEOGRAFIJA	MEDICINA	FILOZOFIJA	ZGODOVINA	PRAVO
potopisi, zemljevidi	medicinske šole, Galen	zmernost, dolžnost	zgodovinska dela	vpliv na današnje pravo

2. Rimljani so poznali številke, ki so se ohranile do danes.

A. Kdaj največkrat uporabljamo rimske številke? v naslovih ...

B. Z rimskimi številkami zapiši datum, ko si se rodil in današnji datum.

C. Katere številke niso poznali? 0

Rimska arhitektura in gradbeništvo

Rimljani so bili izjemno dobri arhitekti in graditelji.

3. Rimljani so zapustili številne gradbene dosežke.

A. Poveži pare, ki sodijo skupaj.

B. Pod sliko na desni zapiši, katero zgradbo prikazuje.

akvadukt	kanalizacija
viadukt	vodovod
kloaka	mestni trg
forum	cesta
via	most

B. akvedukt

4. Rimljani so zgradili veliko cest. Pojasni izrek:

VSE POTI VODIJO V RIM	Vse glavne ceste so se začele v Rimu.
-----------------------	---------------------------------------

5. Oglej si sliko notranjosti Panteona v Rimu.

A. Čemu je služila ta veličastna zgradba?

častčenju bogov

B. Kateri element rimske arhitekture lahko opaziš na sliki?

kupola

C. S katero grško stavbo ga lahko primerjaš?

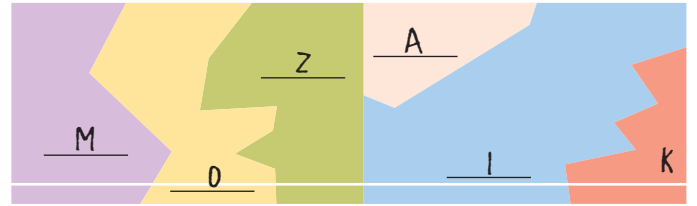
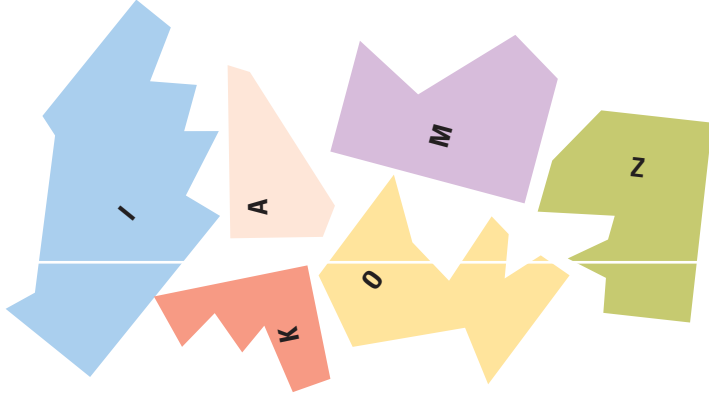
templjem Partenon v Atenah

Rimska umetnost

Rimljani so zapustili mnoge umetniške stvaritve, na primer kipe, reliefe, pa tudi literarna dela.

6. Zgodila se je nesreča. Tablica z napisom je padla na tla in se raztreščila. Zlepi jo in pojasni izraz.

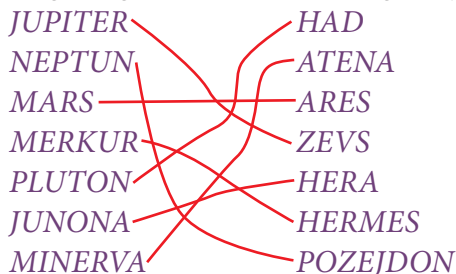
7. Opisi so se nekoliko pomešali. Pred pojem vpiši črko pravega opisa.

<u>D</u>	- freska	A	tridimenzionalna slika
<u>C</u>	- mozaik	B	pripovedništvo
<u>A</u>	- relief	C	slika, sestavljena iz raznobarnih kamenčkov
<u>B</u>	- epika	Č	izpovedno ljubezensko pesništvo
<u>Č</u>	- lirika	D	slika, narisana na svež omet

Rimljani so verjeli v številne bogove

Rimljani so bili politeisti, ki so večino svojih bogov prevzeli od Etruščanov in Grkov.

8. Rimskega boga s črto poveži z odgovarjajočim grškim bogom.

Zabava v rimskem imperiju

Rimljani so se radi zabavali, še posebej so bile priljubljene množične igre in tekmovanja.

9. Sliki sta povezani z zelo priljubljeno zabavo Rimljanov. Dopolni prostore ob slikah tako, da vanje zapišeš značilnosti te zabave.

IGRA SE IMENUJE

gladiatorski boj

IGRE SO POTEKALE V

arenah

V BOJIH SO SE BORILI

sužnji

BORCI SO SE BORILI Z

ljudmi ALI živalmi

NAJBOLJ ZNAN PROSTOR ZA TE

IGRE JE BIL Kolosej

V času rimske oblasti nad Palestino, je začel delovati Jezus Kristus. Širil je vero, krščanstvo, ki se je po njegovi smrti razširila po vsem rimskem imperiju. Vera je močno vplivala na rimsko kulturo.

Kako se je širilo krščanstvo

Življenje Jezusa Kristusa

Jezus Kristus, rojen v Palestini, je širil nauk, ki je vseboval mnoge elemente judovske vere in tradicije.

1. Jezusovo rojstvo je velik praznik za kristjane.

A. Na kateri dan kristjani praznujejo Jezusovo rojstvo?

na božič

B. Kaj kristjani postavijo v spomin na Jezusovo rojstvo?

jaslice

2. Preberi trditve, ki govorijo o Jezusu Kristusu. Napačne besede prečrtaj in jih zapiši v pravilni obliki.

Jezus Kristus je bil rojen v času, ko je vladal cesar Oktavijan.	✓
V mladosti se je izučil za pisarja, kar je bil tedaj zelo spoštovan poklic.	tesarja
Javno je začel delovati, ko je dopolnil 40 let.	30
Opravljal je dobra dela in pomagal ljudem.	✓
Ljudi je učil in jim pridigal o novem verskem nauku.	✓

3. Dopolni.

JEZUSOV NAUK JE PRITEGNIL VELIKO LJUDI, KER JE

nagovarjal vse ljudi

dajal upanje trpečim

zagovarjal enakost ljudi

Kršćanstvo se je razširilo po rimskem imperiju

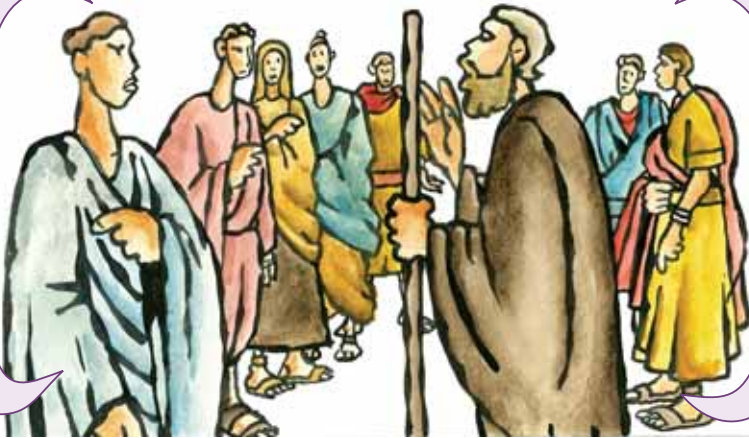
Po Jezusovi smrti so njegov nauk njegovi učenci razširili po vsem Sredozemlju.

4. Pojasni pojma.

APOSTOLI	Jezusovi učenci
EVANGELIJ	Zapisi o krščanskem nauku

5. Kateri dejavniki so pripomogli k temu, da se je krščanstvo hitro širilo po rimskem imperiju? Zapiši jih v kvadrate.

delovanje apostolov

razselitev judov

dobre cestne
povezave

verska svoboda

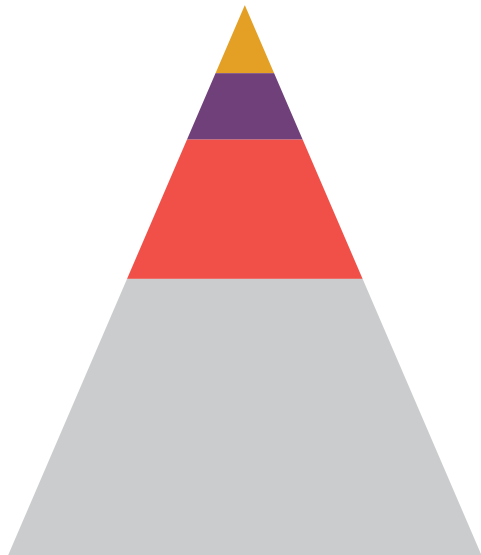
6. Zakaj so nekateri rimski cesarji ukazali preganjanje kristjanov?

ker so kristjani zavračali božje čaščenje cesarjev

Vpliv krščanstva na rimsko kulturo

Pod vplivom krščanstva se je močno spremenila tudi rimska kultura.

6. Že v prvih stoletjih po Kr. je krščanska cerkev oblikovala posebno organizacijo. V shemo zapiši imena posameznih cerkvenih uslužbencev in zraven kratko opiši njihovo vlogo.

papež, vodja cerkve

kardinali

škofje, vodijo škofije

duhovniki, skrbijo za vernike

Brezmejni rimski imperij

Meje rimskega imperija niso bile jasno določene.

1. V 2. stoletju je imel rimski imperij največji obseg. Oglej si zemljevid v učbeniku na straneh 57–58.

Zapiši, kje so bile meje rimskega imperija v času njegovega največjega obsega:

na zahodu Atlantski ocean

na vzhodu reki Ren in Donava, Mezopotamija

na jugu do roba Sahare, obala Severne Afrike

na severu meja s Škotsko, Severno morje

2. Na zemljevidu je označen tudi limes.

A. Zapiši, kje je potekal rimski limes.

od reke Ren do Donove; v Arabiji in Afriki

B. Kakšna je bila njegova naloga?

obramba pred upadi ljudstev

Romanizacija

Vpliv rimskega načina življenja se je širil po vsem imperiju.

3. Pojasni pojem:

ROMANIZACIJA JE

širjenje rimske kulture

4. Province so različno sprejemale romanizacijo. Katere so jo sprejemale hitro in katere počasi?

Zapiši po eno v vsak prostor.

hitro Hispanija

počasi Egipt

Gospodarstvo

Obširni rimski imperij je z ureditvijo razmer v državi doživel izjemen gospodarski razcvet.

5. Preberi pisni vir.

A. Kako so Rimljani dovažali večino blaga iz tujih dežel v mesto?

po morju

B. Kdaj je bilo v pristanišču najbolj prometno?

poleti

C. Kakšen pomen so imele za trgovino ceste?

spodbujajo trgovino

»Toliko otovorjenih trgovskih ladij pripluje v Rim od vsepovsod, v vsakem letnem času in po vsaki žetvi, da se mesto zdi kot svetovno skladišče. /.../ Prihodi in odhodi ladij se nikoli ne končajo – prav občudovanja vredno je, da je morje, da pristanišča sploh ne omenjamo, dovolj veliko za vse te ladje.«
(Ajlij Aristid, 2. stoletje po Kr.).

Kakšno je bilo življenje v rimskem imperiju

Različni sloji rimske družbe so živeli zelo različno, kar je bilo predvsem odvisno od njihovega premoženja.

Rimski vsakdanjik

Mesto Rim je bilo središče velikega rimskega imperija.

1. Središče Rima je bil trg, imenovan forum.

A. Dopolni kvadratke od njegovi sliki.

Forum je bil
središče mesta

Stavbe na forumu so
bile namenjene
trgovini,
verskim obredom ...

Kaj se je dogajalo na
forumu?
ljudje so se srečevali,
trgovali, razpravljali
o politiki ...

B. Na sliki prečrtaj tiste stavbe, ki ne sodijo v čas antičnega Rima.

2. Obkroži črke pred dvema trditvama, ki napačno opisujeta življenje v antičnem Rimu.

- ☐ a. Večina mestnih revežev je živela v večnadstropnih hišah.
- ☐ b. Veliko rimskih hiš je bilo lesenih.
- ☒ c. Bogati Rimljani so živeli v majhnih vilah, ki so bile obkrožene s polji.
- ☐ č. Večina prebivalcev rimske države je živela na podeželju.
- ☒ d. Nekatere vile so ogrevali s centralno kurjavo, druge pa s pomočjo kaminov.

3. Prehrana Rimljanov je bila raznovrstna. Na slikah ob strani pobarvajte tiste vrste živil, s katerimi so se prehranjevali Rimljani.

Kdo je odločal v rimski družbi

Rimska družba je temeljila na družini, na čelu katere je bil oče.

4. Kakšen je bil položaj žensk?

podrejene moškim

5. Veliko skupino prebivalstva v rimski družbi so predstavljali sužnji.

A. Kakšen je bil položaj rimskih sužnjev?

lastnina svojih gospodarjev

B. Kakšna dela so opravljali?

na polju, v hišah, rudnikih, delavnicah

RIMSKA DRŽAVA: izpolni časovni trak razvoja in širjenja rimske države

PONOVIMO

ZAČETEK RIMSKE DOBE

KDAJ? 8. stol. pr. Kr.
ustanovitev mesta
Rim
sprva kraljevina,
od 5. stol. pr. Kr.
stoletja pa
republika

ŠIRITEV DRŽAVE PO SREDOZEMLJU

- PUNKE VOJNE:
osvojitvev zahodnega
Sredozemlja
- VZHODNO SREDOZEMLJE
nastanek rimskega
imperija

REPUBLIKA

državo so vodili
senatorji
in konzul

JULIJ CEZAR

- KDAJ 1. stol. pr. Kr.
pomemben voditelj
vojaški uspehi
- diktator

ŠIRITEV IMPERIJA

- ZAHODNO SREDOZEMLJE
Galija
- Italija
- VZHODNO SREDOZEMLJE
Mala Azija
Dalmacija

CESARSTVO

GAJ OKTAVIJAN AVGUST

KDAJ? 1. stol. po Kr.
prvi rimski cesar
pomemben voditelj:

- vojaški uspehi
- obdobje miru

DRUGI CESARJI:

- Trajan
- Hadrijan

NAJVEČJI OBSEG IMPERIJA:

- Z: Španija
- V: Mezopotamija
- S: Britanija
- J: S Afrika

VELIKA KRIZA

KDAJ? 3. – 4. stol.
VELIKI PROBLEMI:

- politična
nesposobni vladarji
- vojaška
vdori plemen
- gospodarska
propad gospodarstva, obrti
- družbena
manj prebivalcev
- duhovna
nove vere
- kriza
začasno probleme rešita cesarja
Dioklecijan in Konstantin

LETA 476 – PROPAD

razpad države, naselitev novih ljudstev

PONOVIMO

Vstavi kljukico ☒, kjer je zapisana značilnost pravilna

	PATRICIJI	PLEBEJCI
Politični vpliv	✓	
Bogastvo	✓	✓
Lastniki zemlje	✓	✓
Obrtniki in trgovci		✓
Svobodni	✓	✓
Vojaki	✓	✓

Položaj sužnjev	Položaj žensk
brez pravic	podrejene moškim

DRUŽBA

OTROŠTVO

šolanje otrok iz bogatih družin

BIVALIŠČA

bogati vile

revni insule

PREHRANA

kruh, zelenjava, sadje, meso

ANTIČNA RIMSKA KULTURNA DEDIŠČINA

VEROVANJE

RIMLJANI SO VEROVALI V

več BOGOV.

NAJPOMEMBNEJŠI JE BIL
BOG

Jupiter

V 1. STOLETJU PO KR. SE JE
ZAČELA ŠIRITI NOVA VERA,

krščanstvo,

NJEN ZAČETNIK JE BIL

Jezus Kristus.

NJEGOV NAUK JE ZAPISAN
V

Bibliji.

GRADBENIŠTVO

RIMLJANI SO ZGRADILI

ceste, mostove, akvadukte ...

PRVI SO ZNALI NAREDITI

kupolo.

V RIMU SO ZGRADILI

SVETIŠČE Panteon,

OSREDNJI TRG ALI

forum,

IN VELIKO ARENO ZA

ZABAVE – Kolosej.

ZNANOST

RIMLJANI SO ZNANJE
PREVZELI OD

Grkov, Etruščanov.

NAJBOLJ SO SE RAZVILE
ZNANOSTI

geografija,

medicina,

IN

zgodovina.

RAZVILI SO TUDI

pravo,

KI JE POSTALO TEMELJ
KASNEJŠE EVROPSKE
PRAVNE UREDITVE.

NA NAŠEM OZEMLJU SO ZAPUSTILI

mestne predele,

rimsko obzidje,

rimska imena,

mitreje.

ŠIRJENJE RIMSKE KULTURE PO SREDOZEMLJU

IMENUJEMO

romanizacija.

ŠE V SREDNJEM VEKU SO
V EVROPI UPORABLJALI
RIMSKE

številke,

PISAVO IN JEZIK –

latinščino.

Evropski zgodnji srednji vek:

ponovno rojstvo Evrope

Vsebina:

- 69 Kaj je bilo preseljevanje ljudstev
- 70 Kako so selitve ljudstev spremenile Evropo
- 71 Katere pomembne države so obstajale v zahodni Evropi
- 72 Kako je bila organizirana srednjeveška družba v Evropi
- 74 Kakšno je bilo življenje plemičev in kmetov
- 76 Kaj se je dogajalo ob preseljevanju na vzhodnoalpskem ozemlju
- 78 Kaj se je na vzhodnoalpskem prostoru dogajalo v 9. stoletju
- 80 PONOVI MO

Kaj je bilo preseljevanje ljudstev

Rimsko cesarstvo se je že od 1. stoletja soočalo z ogroženostjo svojih meja. Azijsko ljudstvo Hunov je v 4. stoletju povzročilo premike germanskih plemen proti rimskemu imperiju. Hunom in Germanom so sledila slovanska plemena.

Kdo so bili Germani in Slovani

Za Rimljane so bili Germani in Slovani barbari. Rimski pisci so jih opisali v svojih delih, zato si lahko ustvarimo sliko o njihovem življenju v času preseljevanja.

1. Ilustraciji prikazujeta pripadnike germanskega in slovanskega plemena. V preglednico vpiši značilnosti življenja Germanov in Slovanov.

	GERMANI	SLOVANI
PRADOMOVINA	Severna in Zahodna Evropa	Vzhodna Evropa
BIVALIŠČA	zemljanke	polzemljanke
PREŽIVLJANJE	obdelovanje zemlje	poljedelstvo, živinoreja
VEROVANJE	politeisti	politeisti

Kdo se je selil po Evropi

V 4. stoletju so germanska in slovanska plemena začela vpadati na ozemlje rimskega cesarstva.

2. Zakaj so navedena plemena vpadala na ozemlje rimskega imperija? Obkroži pravilne odgovore.

- ☒ a. V Rimu so si želela v živo ogledati gladiatorske boje.
 ☒ b. Prestrašila so se Hunov in se umikala pred njimi.
 ☒ c. Zaradi pomanjkanja hrane so iskala rodovitno zemljo.
 ☒ d. Pritegnila jih je priložnost, da v rimskem imperiju dobijo dobro plačano službo.
 ☒ e. Pritegnilo jih je bogastvo rimskega imperija.
 ☒ f. Pritegnilo jih je ugodno, milejše podnebje.

3. V učbeniku na strani 88 si oglej zemljevid preseljevanja po Evropi. Spodaj navedenim plemenom dopiši, od kod izvirajo in kam so se priselila.

	Izvor	Naselitev
ANGLI	Danska	Anglija
HUNI	Azija	Srednja Evropa
JUŽNI SLOVANI	Vzhodna Evropa	Balkanski polotok
LANGOBARDI	Nemčija	Apeninski polotok
VANDALI	Vzhodna Nemčija	Severna Afrika

Kako so selitve ljudstev spremenile svet

Rimski imperij so poselila nova ljudstva

Ker je bila rimska država šibka, so nova ljudstva uspela priti globoko v notranjost cesarstva.

1. Dopolni besedilo.

Od sredine _____ 4. _____ do sredine _____ 7. _____ stoletja so različna plemena poselila ozemlje rimskega cesarstva. Mednje štejemo _____ Germane _____, _____ Slované _____ in _____ Arabce _____. Proces njihovega preseljevanja imenujemo _____ preseljevanje _____ ljudstev.

Nastajanje nove Evrope

Zaradi številnih sprememb ob koncu rimskega imperija se je s preseljevanjem začela nova doba v evropski zgodovini.

2. Poveži spremembe z njihovimi značilnostmi tako, da jim pripišeš ustrezno črko.

V pomoč ti je lahko besedilo v učbeniku na straneh 89–90.

A POLITIČNE SPREMEMBE	<u>A</u> Propadlo je Zahodnorimsko cesarstvo.
	<u>B</u> Upadel je obseg trgovine.
	<u>C</u> Upadla je pismenost.
B GOSPODARSKE SPREMEMBE	<u>C</u> Zmanjšala se je uporaba latinskega jezika.
C KULTURNE SPREMEMBE	<u>A</u> Nastala so številna germanska kraljestva.
	<u>B</u> Prebivalci Evrope so se preživljali s kmetijstvom.
	<u>C</u> V Evropi je prevladala vera v več bogov.

3. Novo zgodovinsko obdobje imenujemo srednji vek. Izpolni prazne prostore v spodnji shemi.

<u>stari</u> VEK	476	SREDNJI VEK	1492	<u>novi</u> VEK
Rimski imperij vlada Sredozemlju	propad rimskega imperija	zgodnji visoki pozni	Krištof Kolumb pripluje v Ameriko	Evropa odkrije nove celine in si podredi njihovo ozemlje

RADOVEDNEŽ

Razmisli o spremembah, ki si jih doživel/a v letih, odkar si začel/a obiskovati šolo. Zapiši jih glede na naslednje značilnosti: PRIJATELJI, IGRAČE, HOBIJI, NAJLJUBŠA GLASBA.

Ali bi lahko zaključil/a, da je bil začetek obiskovanja šole velika sprememba v tvojem življenju?

Katere pomembne države so obstajale v zahodni Evropi

Po koncu preseljevanj so se v Evropi pojavile nove države. Med njimi je bila v zahodni Evropi najpomembnejša (Frankovska) Karolinška država. Pomembna je bila tudi krščanska cerkev, ki je spodbujala pokristjanjevanje v Evropi.

Karolinška država – »evropsko kraljestvo«

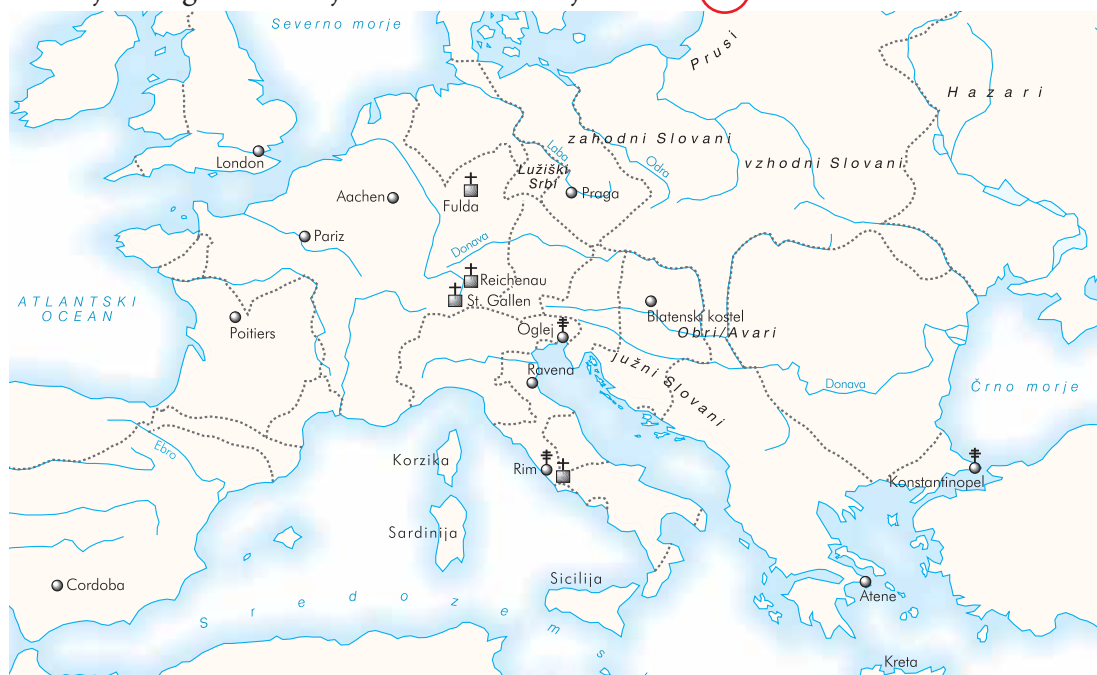
V zahodni Evropi je bila največja (Frankovska) Karolinška država, njen kralj Karel Veliki pa v 8. stoletju najpomembnejši evropski kralj.

1. A. Na zemljevidu pobarvaj največji obseg (Frankovske) Karolinška države (glej učbenik stran 86).

B. Ali je obsegala današnje slovensko ozemlje?

DA

NE

2. Karel Veliki je spodbujal znanje v zahodni Evropi. Kako? Odgovore zapiši v spodnje okvirčke. V pomoč so ti besede pod okvirčki, katerih črke pa moraš najprej premetati.

dvorna šola	učenjaki	prepisovanje knjig
ALOŠ ANROVD	UČJAENKI	GIJNK EJNAVOSIPERP

Krščanska cerkev in Papeška država

Krščanska cerkev je bila v nemirnih stoletjih v času preseljevanj edina, ki je zagotavljala stabilnost v zahodni Evropi.

3. Krščanska cerkev je ob podpori kraljev spodbujala pokristjanjevanje Evrope. Odgovori na vprašanja.

A. Kdo so bili misijonarji?

duhovniki, ki so širili krščansko vero

B. Kako so delovali misijonarji?

potovali po deželah in spreobračali ljudi

4. Krščanska cerkev se je v 11. stoletju razdelila na zahodno krščansko in

pravoslavno

cerkev. Obkroži ime tiste cerkve, ki jo še danes vodi papež.

Misijonar sveti Patrik

V zgodnjem srednjem veku je bila zemlja največje bogastvo. Kralji so svojim pomočnikom delili posest, imenovano fevd. Družba se je razdelila na dva sloja. Plemiči so imeli v lasti fevde in so se bojevali, kmetje pa so na fevdih delali.

Kako je bila organizirana srednjeveška družba v Evropi

Kaj je bil fevd

Za svojo službo so od kralja plemiči dobili v najem posest, imenovano fevd.

1. Ob ilustraciji navedi dele fevda.

srenjska
posest

pridvorna
posest

kmečka
posest

Obveznosti podložnikov:
TLAKA
delo na zemlji fevdalca

DAJATVE
del pridelka

DESETINA
deseti del pridelka

2. A. Dopolni.

SAMOZADOSTNA POSEST je bila posest, na kateri so	
FEVDALCI	<i>pridobili vse, kar so potrebovali za življenje</i>
KMETJE	<i>pridelali sami vso hrano in druge dobrine</i>

B. Ali danes še obstaja samozadostno gospodarstvo? NE

Kaj je bil fevdalizem

Družbeni sistem v srednjeveški Evropi imenujemo fevdalizem.

3. Dopolni besedilo o fevdalizmu.

V fevdalizmu je bil lastnik vse zemlje v državi kralj. Podrejeni so mu bili plemiči, ki so zanj opravljali uradniško ali vojaško službo. Na fevdu so zemljo obdelovali kmetje.

4. A. Izpolni prazna polja ob ilustraciji, ki prikazuje fevdalno družbo. V pomoč ti je učbenik na strani 94.

B. Pobarvaj ilustracijo.

Koga predstavlja?

kralja

Položaj?

lastnik zemlje, najpomembnejši

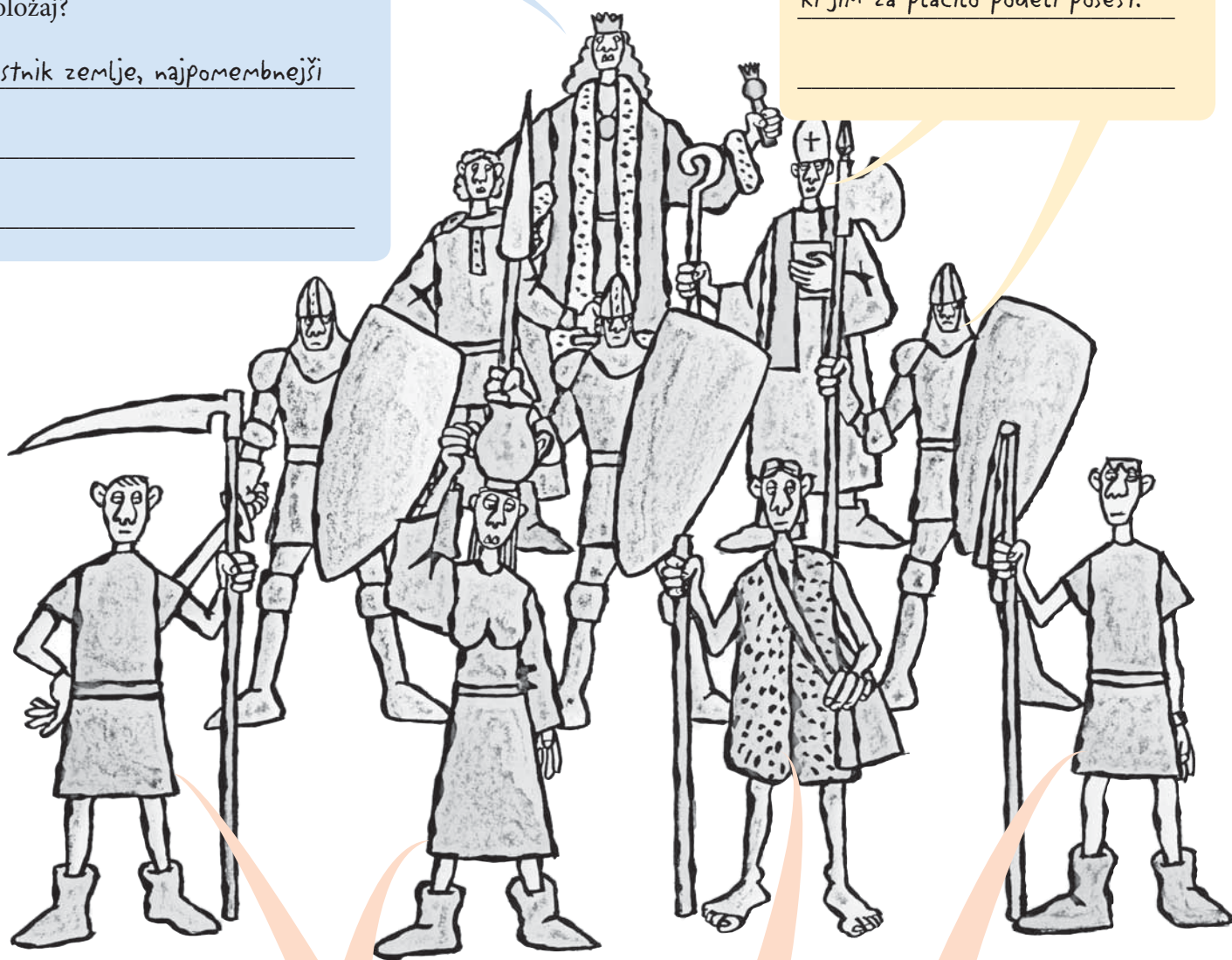
Koga predstavljajo?

plemiče

Položaj?

vojaška služba pri kralju,

ki jim za plačilo podeli posest.

Koga predstavljajo? kmete (podložnike)

Položaj? podrejeni fevdalcu, nesvobodni

5. Položaj v srednjeveški družbi je bil deden.

A. Pojasni, kaj je pomenilo, če se je nekdo rodil v kmečki družini.

Da je vse življenje ostal kmet.

B. Ali je danes položaj v družbi še deden?

ne

Kakšno je bilo življenje plemičev in kmetov

Kakšno je bilo življenje plemičev

Življenje plemičev je bilo predvsem bojevanje.

1. Ilustracija prikazuje plemiški par v srednjem veku.

A. Pobarvaj oblačila plemiča in plemkinje.

B. Navedi značilnosti njihovega življenja tako, da izpolniš okvirčke ob paru.

OBLAČILA

razkošna, barvita

POROKA

dogovorjena

PREHRANA
raznolika,
obilni obroki

ZABAVA

plesi, igre, gostije

2. Plemiči so živeli v gradovih. V učbeniku na strani 95 si oglej grad. V spodnji prostor nariši grad po svoji zamisli in označi njegove najpomembnejše prostore.

Kakšno je bilo življenje kmetov

Kmetje so živeli skromno in obdelovali polja.

3. Ilustracija prikazuje kmečki par v srednjem veku.

A. Pobarvaj oblačila kmeta in kmetice.

B. Navedi značilnosti njihovega življenja tako, da izpolniš okvirčke ob paru.

OBLAČILA
preprosta,
enobarvna

POROKA
potrebno dovoljenje
fevdalca

PREHRANA
preprosta, enolična

ZABAVA
verski in ljudski
prazniki

4. Kmetje so živeli v skromnih kočah. V učbeniku na strani 96 si oglej primer kmečke hiše. V spodnji prostor nariši kmečko hišo po svoji zamisli in ob njej navedi njene značilnosti.

V času preseljevanja ljudstev so se na današnje slovensko ozemlje priselili Slovani. Osnovali so državno tvorbo, imenovano Karantanija. Karantanci so v 8. stoletju sprejeli krščansko vero.

Kaj se je dogajalo ob preseljevanju na vzhodnoalpskem prostoru

Naselili so se Slovani

V času preseljevanja ljudstev je čez današnje slovensko ozemlje potekala glavna smer vpadov v Italijo, središče Zahodnorimskega cesarstva.

1. Oglej si zemljevid in reši nalogo. V pomoč ti je zemljevid v učbeniku na strani 115.
 - A. Na zemljevidu označi obe smeri, od koder so se v vzhodnoalpski prostor naseljevali Slovani.
 - B. Ugotovi, katera ljudstva so mejila s Slovani v vzhodnih Alpah ter na črte zapiši njihova imena.
 - C. Različni barvi nakazuje obseg dveh slovanskih državnih tvorb v 8. stoletju: Karantanije in Karniole. V ustrezen barvni prostor vpiši njuni imeni.

2. V procesu naseljevanja je na današnjem slovenskem ozemlju prihajalo do mešanja slovanskih prebivalcev s staroselci.
 - A. Kdo so bili staroselci?

romanizirani prebivalci (Kelti in drugi)

- B. Novi priseljenci, Slovani, so od staroselcev prevzeli različna znanja. Katera? Pravilne odgovore obkroži.

znanje o poljedelstvu

znanje pisanja

imena krajev

znanje latinščine

imena rek

znanje obdelovanja železa

Nastala je Karantanija

V 7. stoletju se je prvič v virih pojavilo ime »mejna pokrajina Vinedov«, ki jo bolj poznamo pod imenom Karantanija.

3. Dopolni trditve tako, da boš z njimi opisal značilnosti Karantanije.

A. Bila je prva _____ državna tvorba _____ v zgodnjem srednjem veku na ozemlju vzhodnih Alp.

B. Povsem samostojna je bila od srede 7. do srede _____ 8. _____ stoletja.

C. Njeno jedro so bile doline ob zgornjem toku rek Drave in _____ Mure _____.

Č. Središče je bilo na _____ Krnskem _____ gradu (na južnem Koroškem).

4. Prebivalstvo Karantanije je bilo razdeljeno na različne družbene skupine: plemstvo, koseze in kmete.
- A. Pobarvaj značilnosti plemstva z modro barvo, značilnosti kosezov z rdečo in značilnosti kmetov z zeleno barvo.
- B. Obkroži ime družbene skupine, ki je bila najštevilčnejša.

NAJPOMEMBNEJŠI JE BIL KNEZ	PLEMSTVO	ŽIVELI STRNJENO
PLAČEVALI SO DAVEK V PRIDELKU	KOSEZI	VOJAŠKI POVELJNIKI
OBOROŽENI SPREMLJEVALCI KNEZA	KMETJE	ŽIVELI V VASEH

5. Na sliki je najbolj znan materialni ostanek iz Karantanije.

Kaj prikazuje slika?

knežji kamen

Koga so ustoličili na tem kamnu?

karantanskega kneza

Ob katerem obredu je imel ta kamen pomembno vlogo?

pri ustoličevanju

kneza

Razširila se je krščanska vera

Ko so v 8. stoletju Karantanci priznali zunanjo oblast Bavarcev (in s tem tudi Frankov), so sprejeli krščansko vero.

6. Spodaj navedene dogodke razvrsti v kronološkem vrstnem redu s številkami od 1 do 4. Številka 1 pomeni najstarejši dogodek.

3	Karantanci priznajo nadoblast Bavarcev in Frankov.
1	Karantanijo ogrozijo Obri.
2	Karantanci prosijo Bavarce za pomoč proti Obrom.
4	Karantanci sprejmejo krščansko vero.

7. Pokristjanjevanje je območje vzhodnih Alp vključilo v zahodnoevropski kulturni prostor. Razmisli, kaj naj bi to pomenilo. Obkroži pravilna odgovora.

- ☒ a. V vzhodnoalpskem prostoru so se razširila imena, ki so bila po izvoru krščanska.
- ☐ b. V vzhodnoalpskem prostoru so se razširile navade, značilne za muslimansko vero.
- ☐ c. V vzhodnoalpskem prostoru so se uveljavile navade, povezane s krščansko vero.

V letih 819–820 so se Karniolci in Karantanci pridružili uporu zoper frankovsko oblast, a so bili poraženi. Obe kneževini sta zaradi tega doživeli veliko sprememb. V Panonski nižini je knez Kocelj v 9. stoletju mejno grofijo Spodnjo Panonijo proglasil za samostojno kneževino.

Kaj se je na vzhodnoalpskem prostoru dogajalo v 9. stoletju

Kako je Karantanija izgubila samostojnost

Knez na današnjem Hrvaškem, Ljudevit Posavski, se je v začetku 9. stoletja uprl frankovski oblasti z orožjem. V letih 819–820 so se mu pridružili tudi Karniolci in Karantanci.

1. V uporih so bili Karantanci in Karniolci poraženi, zaradi česar so doživeli veliko sprememb. Pri vsaki spremembi zapiši en primer, s katerim boš spremembo obrazložil. V pomoč so ti ključne besede v oklepajih.

POLITIČNO VODSTVO	(frankovski kraljevi uradnik) Karantanski knez je bil odstavljen.
POLITIČNA ORGANIZACIJA	(grofija; fevdi) Ozemlje Karantanije je bilo razdeljeno na fevde.
DRUŽBENE SPREMEMBE	(fevdalizem) Uveden je bil fevdalizem; karantanski kmetje so postali nesvobodni.

2. V ta čas sodijo tudi Brižinski spomeniki, najstarejši slovanski pisani dokument v vzhodnih Alpah. Kaj je bilo v tem dokumentu zapisano? Obkroži pravilen odgovor.

- ☐ a. Zapis o vsakdanjem življenju ljudi v vzhodnih Alpah.
- ☐ b. Zapis o kaznih, izrečenih podložnim kmetom na fevdu freisinške škofije.
- ☒ c. Dva obrazca za spoved in pridiga o grehu.

Nastala je Spodnja Panonija

Mejna grofija Spodnja Panonija je obsegala ozemlje med rekami Raba, Donava in Drava. Vključevala je tudi del današnjega slovenskega ozemlja na severovzhodu.

3. Oglej si zemljevid in reši nalogo.
V pomoč ti je zemljevid v učbeniku na strani 100.

- A. Na zemljevidu označi obseg Spodnje Panonije tako, da potegneš rdečo črto po njenih mejah. Nato pobarvaj njen obseg.
- B. Na črto zapiši ime središča Spodnje Panonije.
- C. Del katere države je bila do leta 769 Spodnja Panonija?

Frankovske

Č. Kdo je bil voditelj samostojne Spodnje Panonije med leti 769–784?

knez Kocelj

4. Na sliki sta misijonarja brata Konstantin in Metod. Dopolni okvirčke ob sliki, tako da vanje zapišeš značilnosti, povezane z njunim življenjem v Spodnji Panoniji.

ŠIRILA STA

krščansko

VERO.

UPORABILA STA

glagolico

PISAVO.

PRED NJIMA JE KR-
ŠČANSTVO V SPODNJI
PANONIJI ŠIRILA

salzburška

ŠKOFIJA.

VERO STA ŠIRILA V

slovanskem

JEZIKU.

Obstajalo je Arnulfovo kraljestvo

V drugi polovici 9. stoletja je ozemljem nekdanje Karantanije, Karniole in Spodnje Panonije vladal kralj Arnulf.

5. Katero vprašanje o Arnulfovem kraljestvu bi zastavil ob spodaj napisani trditvi?

Svojo mladost je preživel pri materini družini v Karantaniji, ki je kasneje predstavljala središče njegove moči.

Ali je bil sorodstveno povezan s Karantanijo?

6. Nadaljuj reševanje naloge tako, da poiščeš odgovarjajoči pojem in izpišeš črko, na katero kaže številka. Iz izpisanih črk boš dobil nov pojem.

Voditelj upora proti Frankom med leti 819–823.	15	K	LJUDEVIT POSAVSKI	fevdalizem
Kneževina na današnjem avstrijskem Koroškem, ki se je pridružila uporu proti Frankom.	2	A	Karantanija	Blatenski kostel
Najstarejši slovanski pisani dokument v vzhodnih Alpah.	2	R	Brižinski spomeniki	Arnulf
Središče Spodnje Panonije.	6	N	Blatenski kostel	Brižinski spomeniki
Družbeni sistem, uveden v Karantaniji po porazu upora proti Frankom.	7	I	fevdalizem	slovanski
V Spodnji Panoniji sta delovala misijonarja Konstantin in _____.	4	O	Metod	Ljudevit Posavski
Zakon sodnim ljudem je najstarejši _____ zakonik.	2	L	slovanski	Metod
Vladar Karantanije, Karniole in Spodnje Panonije v drugi polovici 9. stoletja.	1	A	Arnulf	Karantanija

PONOVIMO

ZGODNJI SREDNJI VEK V EVROPI

PRESELJEVANJE LJUDSTEV: KDAJ JE POTEKALO? 4. – 7. stol.

VZROKI SELITEV: strah pred Huni, iskanje rodovitne zemlje, ugodnejše podnebje, bogastvo Rima

POLITIČNE SPREMEMBE

1. KATERA DRŽAVA JE PROPADLA?

rimski imperij

2. KATERA NOVA DRŽAVA NA ZAHODU JE BILA NAJPOMEMBNEJŠA?

Frankovska

• NJEN NAJPOMEMBNEJŠI CESAR

Karel Veliki JE SPODBUJAL

širjenje znanja med duhovniki

KULTURNE SPREMEMBE

1. PROPAD

kulturnih

antičnega

2. KRŠČANSKA CERKEV JE PO EVROPI

misijonarje

KI SO ŠIRILI KRŠČANSKO VERO.

VZHODNOEVROPA

Na zemljevidu pobarvaj največji obseg Frankovske (Karolinške države)

• NASELITEV _____

• PRVA POLITIČNA TVORBA _____

• FRANKOVSKO OBLAST PRIZNALI

• SPREJEM KRŠČANSKE VERE V _____

• IZGUBA SAMOSTOJNOSTI V _____
upora zoper franke

• NA SLIKI JE knežji kamen

PONOVIMO

OPIS: oblikovanje nove politične in kulturne podobe Evrope

_____ ; KDO SE JE SELIL? _____ *Germani* _____ in _____ *Slovani* _____ :

SPREMEMBE

_____ SREDIŠČ IN
_____ ZNANJA
EVROPI POŠILJALA
_____ ,

PSKI PROSTOR

_____ *slovanov*
_____ *Karantanija – 7. stol.*
NA V _____ 8. _____ STOLETJU
V _____ 8. _____ STOLETJU
9. STOLETJU ZARADI

DRUŽBENE SPREMEMBE

FEVD JE BILA _____ *posest* _____ ,
KI JO JE _____ *kralj* _____
PODELIL _____ *plemičem za vojaško službo.* _____
FEVDALIZEM JE BILA _____ *družbena ureditev* _____ ,
V KATERI SO SE PREBIVALCI DELILI NA

_____ *plemiče* _____ IN _____ *kmete* _____

položaj	 <i>nadrejeni</i>	 <i>nesvobodni</i>
obveznosti	<i>vojaška služba kralju</i>	<i>tlaka, dajatve, desetina</i>
bivališče	<i>gradovi</i>	<i>lesene hiše</i>

Evropski visoki srednji vek:

gospodarski in kulturni napredek

Vsebina:

- 83 Kakšna je bila podoba Evrope okoli leta 1000
- 85 Kako so se oblikovale slovenske zgodovinske dežele
- 87 Kako se je okrepila moč cerkve
- 89 Kako se je spremenilo evropsko gospodarstvo
- 91 Kako so mesta spremenila Evropo
- 93 Kako se je spremenila podoba slovenskih zgodovinskih dežel
- 95 Kako se je razvijala evropska kultura
- 97 Katere kulturne spomenike je zapustil srednji vek na Slovenskem

Izbirne vsebine

- 98 Sredozemlje –prostor sodelovanja in nasprotij med kulturami
- 100 Kulturna podoba neevropskih ljudstev
- 102 PONOVI MO

Kakšna je bila podoba Evrope okoli leta 1000

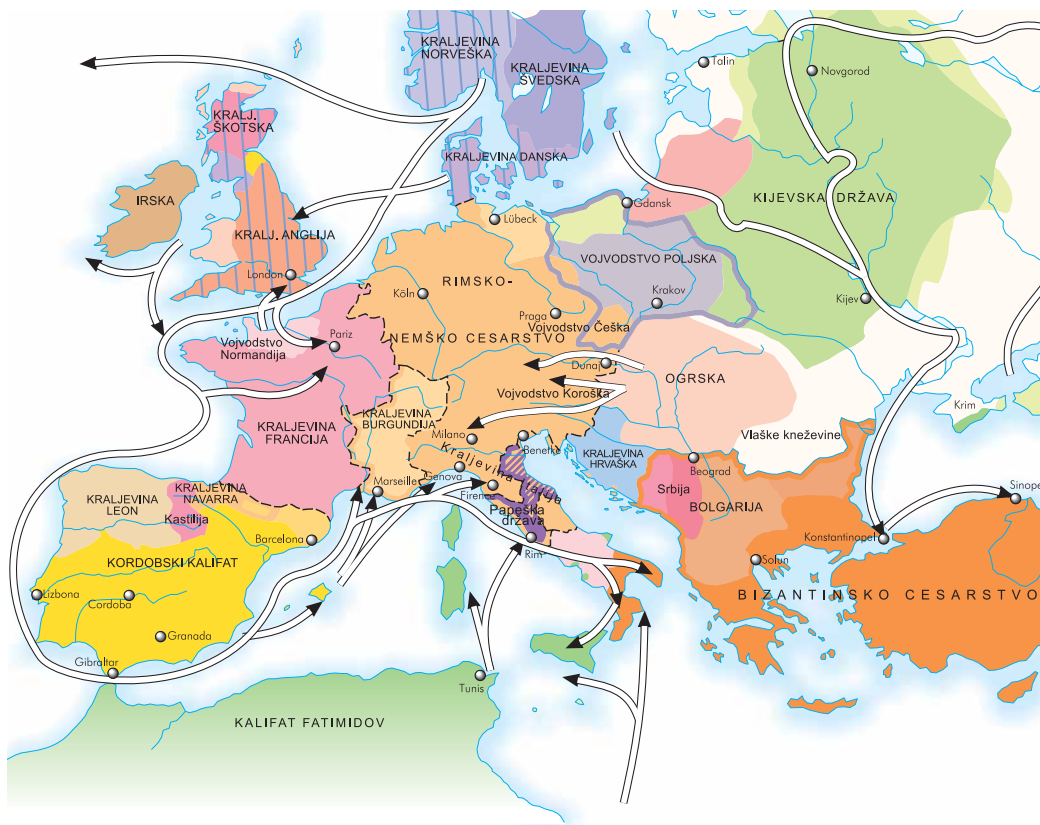
Med 8. in 10. stoletjem se je Evropa soočala z roparskimi vpadi Vikingov, Saracenov in Madžarov. Evropa je bila takrat razdrobljena na številne države. Moč kraljev je bila oslABLJENA, medtem ko se je okrepila moč fevdalcev, ki so jim služili številni vitezi.

Novi vpadi po Evropi

Čas okoli leta 1000 je bil za zahodno Evropo prelomni čas. Evropske države, še zlasti frankovsko, so oslabil vpadi in ropanja novih ljudstev.

1. Oglej si zemljevid in reši nalogo. V pomoč ti je zemljevid v učbeniku na straneh 103–104.

- A. Na zemljevidu z rdečo barvo označi smeri napadov Vikingov.
- B. Ugotovi, katera ljudstva in države so bile najbolj prizadete zaradi njihovih vpadov. Obkroži njihova imena.
- C. Na zemljevidu z modro barvo označi smeri napadov Madžarov in s črno barvo smeri napadov Saracenov.

Č. Katere tri države v Evropi so bile največje?

- kraljevina francija
- kraljevina Anglija
- Rimsko-nemško cesarstvo

Kdo so bili Vikingi

Vikingi so se doma preživljali predvsem s kmetovanjem in ribolovom, Evropa pa jih je najprej spoznala kot roparje.

2. Izpolni okvirčke tako, da vanje zapišeš značilnosti Vikingov. Pomagaj si z naslednjimi besednimi zvezami (če se njihov pomen dopolnjuje, jih združi): ROPANJE SAMOSTANOV IN CERKVA, DRAKAR, VOJAŠKA OPREMA, RAZISKOVALCI, PRIPLULI DO AMERIKE.

ropanje samostanov in cerkva

raziskovalci

drakar, vojaška oprema

pripluli do Amerike

Razdrobljena Evropa okoli leta 1000

Roparski napadi so povzročili zastoj v evropskem gospodarskem razvoju in prizadeli mnoge države.

3. Dopolni besedilo.

Okoli leta 1000 je moč evropskih kraljev upadla. Dvignila pa se je moč posameznih lokalnih plemičev. Namesto močnih držav so v Evropi obstajale številne samosvojne dežele.

Kdo so bili vitezi

Fevdalci so v Evropi okoli leta 1000 zaradi stalnih spopadov organizirali svoje vojaške oddelke, v katerih so se bojevali vojaki, ki jih imenujemo vitezi.

4. A. Pobarvaj sliko, ki prikazuje viteza.

B. Opiši življenje vitezov tako, da zapišeš v vsak okvirček kratko obrazložitev danih ključnih besed.

NI VITEZA BREZ KONJA

bojevali so se na konjih

GRADOVI

živeli so v gradovih

SLUŽITI GOSPODU

bojevali so se za plemiče

VITEŠKI TURNIRJI

tekmovali za zabavo

5. Razloži pojem.

GRBI znaki družin, ki so jih vitezi nosili na oblečilih

RADOVEDNEŽ

Grbe uporabljamo še danes. Vsak dan jih lahko opazimo na avtomobilskih tablicah. Nariši grb, ki se nahaja na tablici vašega avtomobila. Pojasni njegovo vsebino.

Kako so se oblikovale slovenske zgodovinske dežele

Na današnjem slovenskem ozemlju so pridobili posesti številni plemiči. Njihove posesti so postale v 12. stoletju teritorialno zaokrožene in avtonomne enote, ki jih imenujemo dežele.

Katere so bile slovenske zgodovinske dežele

Na današnjem slovenskem ozemlju se je izoblikovalo več dežel.

1. Oglej si zemljevid v učbeniku na strani 110. Zatem izpolni karto spodaj.

A. Zapiši imena posameznih dežel in pobarvaj njihov obseg.

B. Obkroži njihova glavna mesta.

C. Kako so nastale dežele?

z nakupi, vojnami,

dedovanjem

Č. Kdo je vodil deželo?

deželni knez

2. Pojasni, kaj je bila »deželna zavest«.

zavest o pripadnosti posamezni deželi

Kako so Habsburžani širili oblast v vzhodnih Alpah

V 13. stoletju so večino posesti v slovenskih deželah dobili v last Habsburžani, pomembna plemiška družina, ki je izvirala iz današnje Švice.

3. Za omenjene posesti se je uveljavil naziv habsburška dedna posest.

A. Razloži pojem.

HABSBURŠKA
DEDNA POSEST

Avstrija, Štajerska, Kranjska, kasneje še Koroška in Goriška

B. Na zgornjem zemljevidu obkroži slovenske zgodovinske dežele, ki so jih v svojo last do 15. stoletja pridobili Habsburžani.

Kdo so bili Celjski grofje

Naraščajočo moč in oblast Habsburžanov na današnjem slovenskem prostoru so v 14. in 15. stoletju ogrozili Celjski grofje.

4. Preberi poglavje Kdo so bili Celjski grofje v učbeniku na straneh 110–111 in izpolni časovni trak njihovega vzpona.

5. Razmisli, kaj nam o srednjem veku priča zgodba o vzponu in padcu Celjskih grofov.

Za vzpon so bile potrebne dobre povezave; ovira so tekmeci

6. Nadaljuj reševanje naloge tako, da poiščeš odgovarjajoči pojem in izpišeš črko, na katero kaže številka. Iz izpisanih črk boš dobil nov pojem.

Plemkinja, rojena na Bizeljskem, velika dobrotnica in ustanoviteljica samostanov.	12	Š	SVETA HEMA KRŠKA	Habsburžani
Dežele so bile _____ zaokrožene in avtonomne enote.	1	T	teritorialno	Celjske
V 13. stoletju so ozemlje slovenskih dežel pridobili _____.	2	A	Habsburžani	Istra
Gospodje Žovneški so se v 14. stoletju preimenovali v _____ grofe.	4	J	Celjske	Ptujski
Deželo je vodil deželni _____.	3	E	knez	Sveta Hema krška
Dežela _____ je bila razdeljena med Beneško republiko in Goriške grofe.	4	R	Istra	Luksemburžani
Imena deželnih plemičev so nakazovala kraj njihovega porekla, na primer _____ so izvirali iz Ptuja.	5	S	Ptujski	knez
Posest Celjskih grofov imenujemo tudi _____ dežela.	6	K	Celjska	teritorialno
Plemiška družina, tekmeci Habsburžanov, s katero so se povezali Celjski.	11	A	Luksemburžani	Celjska

Kako se je okrepila moč cerkve

V nasprotju z mnogimi kralji, ki so imeli šibko moč, se je moč papeža in krščanske cerkve okrepila. Oživeli so samostani, ki so postali središča srednjeveške kulture.

Naraščajoča moč cerkve

Papež je bil voditelj cerkve v Rimu, podrejeni so mu bili vsi duhovniki.

1. Na sliki je grb sedanjega papeža.

- A. Katera dva simbola, ki sta še iz srednjega veka značilna za grb papežev, lahko opaziš? Obkroži ju.
B. Zakaj srednji vek imenujemo tudi »obdobje vere«?

Papeška krona (tiara), zlata ključa

C. Pomisli, ali so bile nedeljske maše za vaščane le verski praznik?

Bile so tudi priložnost za družabno srečanje.

Oživitev samostanov

Okoli leta 1000 se je med menihi začelo širiti gibanje, ki je zagovarjalo prenovo rimskokatoliške cerkve. Pobudniki reform so zahtevali tudi bolj pobožno življenje menihov v samostanih.

2. Srednjeveški menihi so delali in molili.

Kako so živeli menihi?

preprosto, delajo in molijo

Kje so živeli menihi?

v samostanih

Katera dela so opravljali menihi v srednjem veku?

prepisovali so knjige, poučevali, zdravili

Katera dela opravljajo menihi danes?

molijo, poučujejo, pišejo knjige

3. Kateri meniški redovi so delovali v srednjem veku? Obkroži jih.

BENEDIKTINCI

KARTUZIJANI

JEZUITI

CISTERCIJANI

4. Z oživitvijo samostanov so bili ustanovljeni številni novi meniški redovi. Frančišek Asiški je ustanovil red frančiškanov. V učbeniku na strani 113 preberi življenjepis Frančiška Asiškega.

A. Izpiši štiri značilnosti, za katere meniš, da so bile v njegovem življenju pomembne.

- mladost posvetil študiju in zabavi
- nato življenje posvetil Bogu
- živel zelo skromno
- ustanovil red frančiškanov

*Hvaljen, moj Gospod,
z vsemi tvojimi stvarmi,
posebno s Soncem, velikim bratom,
ki razsvetljuje dneve in nas.
Lepo je in v velikem sijaju žari.*

B. Na desni je kitica iz Frančiškove pesmi. Morda poznaš njen naslov?

Sončna pesem

Kdo so bili križarji

Papež je evropske plemiče konec 11. stoletja pozval na vojno proti muslimanom. Udeležence pohodov imenujemo križarji.

5. Dopolni besedilo.

Cilj križarjev je bila osvoboditev Palistine izpod oblasti muslimanov.

Pohode evropskih plemičev v Sveto deželo imenujemo križarske vojne.

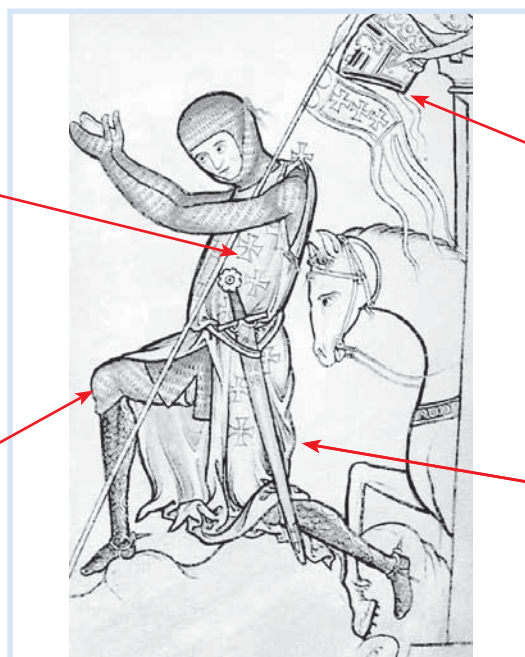
6. V okvirčkih so opisane značilnosti križarjev.

A. Poveži jih s predmeti na sliki.

B. Pobarvaj križarja na sliki.

Križarji so se borili
za krščansko vero.
Njihov znak je bil križ.

Križarji so bili vite-
zi, vojaki na konjih.

Vitezi so nosili
tudi zastave s svo-
jim grbom.

Opremljeni so bili
z mečem, ščitom in
oklepom.

7. Zaradi križarskih vojn so Evropejci spoznali številne novosti. Navedi tri.

kompas

papir

arabske številke

Kako se je spremenilo evropsko gospodarstvo

Čas med leti 1000 in 1300 pomeni velik napredek za evropsko gospodarstvo in njegovo oživitev. Napredovalo je kmetijstvo, razmahnila sta se tudi obrt in trgovina.

Zakaj je napredovalo kmetijstvo

Napredek evropskega gospodarstva po letu 1000 je bil viden najprej v kmetijstvu.

1. Katera nova orodja so se uveljavila v kmetijstvu po letu 1000? Obkroži jih med spodaj naštetimi.

KOMAT PLUG NA KOLESA ŽELEZNE LOPATE

TRAKTOR VODNI MLIN RALO

2. Smiselno izpolni spodnjo tabelo o natriletnem kolobarjenju z manjkajočimi podatki.

ozimno žito	Jarino žito	Praha
Ena tretjina	ena tretjina	Ena tretjina
Žito, ki se poseje jeseni; rž, pšenica	Žito, ki se poseje spomladi: oves, ječmen	prazna njiva, pašnik

3. Okoli leta 1000 so začeli organizirano iskati in pripravljati nove obdelovalne površine.

Poveži sorodne pojme v pare.

ŠIRJENJE OBDELOVALNIH POVRŠIN	ZUNANJA KOLONIZACIJA
ŠIRJENJE OBDELOVALNIH POVRŠIN LE V MEJAH FEVDA	KOLONIZACIJA
ŠIRJENJE POSESTI V TUJIH DEŽELAH	NOTRANJA KOLONIZACIJA

Kako sta oživeli obrt in trgovina

Okoli leta 1000 so obrtniki prodajali svoje izdelke lokalnim prebivalcem, pa tudi kupcem v oddaljenih deželah.

4. Kaj je vplivalo na oživitev obrti v srednjeveški Evropi?

Obkroži črko pred nepravilnim odgovorom.

- a. napredek kmetijstva in večji pridelek
- b. naraščanje prebivalstva in povpraševanja
- c. uvedba avtomobilov

5. Oglej si sliko na desni.

Katero obrt prikazuje?

- a. kovaška obrt
- b. tekstilna obrt
- c. tesarska obrt

6. Na zemljevidu Evrope v visokem srednjem veku:

A. vriši najpomembnejše trgovske poti,

B. podčrtaj imeni obeh morij, ki sta veljali za največji trgovski središči,

C. obkroži najpomembnejša trgovska mesta obeh trgovskih območij.

7. Obrtniki so se združevali v ceh. Preberi pisni vir in odgovori na vprašanja.

A. Kaj so bili cehi?

zdržbe obrtnikov istega poklica

B. O kateri nalogi ceha govori pisni vir?

o kontroli kvalitete blaga

C. Kateri prekršek je storil obrtnik Roger?

goljufal je

Č. Kako je bil zaradi prekrška kaznovan?

izključen je bil iz ceha

»Roger Aldith, Johnov sin, je bil obtožen, da je dvakrat kršil pravila ceha: naredil je odejo, ki je bila polovično narejena iz dobrega blaga, polovično pa iz slabega blaga. Odvzeto mu je bilo članstvo v cehu, zatem pa je bil iz ceha izključen.«

(Odločitev krojaškega ceha, King Lynn, Norfolk, 1258.)

Kako so mesta spremenila Evropo

Naraščanje prebivalstva ter cvetoča trgovina sta vplivali na rast mest v Evropi, katerih število je hitro naraščalo. Življenje meščanov se je precej razlikovalo od življenja kmetov.

Kaj je bilo značilno za srednjeveška mesta

Tipično evropsko mesto v 13. stoletju je bilo majhno.

1. Oglej si sliko, ki prikazuje mesto London v poznem srednjem veku in odgovori na vprašanja.

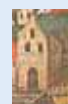

A. Ob kateri reki je nastalo mesto London? Temzi

B. Čemu je služila reka? prevozu blaga, potovanju

C. Kakšne so hiše na sliki?

strnjene, visoke

Č. Kje na sliki se je po tvojem mnenju nahajal glavni trg? Označi ga s puščico.

v bližini cerkve

D. Katera stavba najbolj izstopa na sliki? Razmisli, zakaj.

cerkev; ker je bila pomemben kraj srečanj in verskih obredov

E. Čemu so služile obkrožene naprave v pristanišču?

razkladanju tovara z ladij

2. Mesta so ustanovili fevdalci (imenovani mestni gospodje) tako, da so s posebno listino mestu podelili mestne pravice in svoboščine. Navedi tri mestne pravice.

pravica do tržnega miru, pravica do obzidja, pravica do osebne svobode

3. Meščani so bili svobodni, kar jih je ločevalo od podložnikov.

A. Koga so šteli med meščane v srednjem veku?

trgovce, obrtnike

B. Kdo je poleg meščanov še živel v mestu?

plemiči, duhovniki, judje

C. Kakšne so bile hiše v mestu?

ozke, visoke, iz kamna in lesa

Kakšno je bilo življenje v srednjeveškem mestu

Življenje v mestu je bilo živahno, še zlasti v času sejmov in raznih prireditev.

5. Preberi pisni vir.

A. Kaj nam pisni vir pripoveduje o zabavi v srednjeveških mestih?

bilo je veliko priložnosti za zabavo

B. Razmisli, čemu je služil noj?

razkazovanju, saj je bil nenavadna žival

»John Coyn iz Buryja v Suffolku in John Shepherd ter John Goodbody iz istega kraja, so 14. novembra v Buryju napadli Axsmytha in Piersa, paznika, ki jima je kralj zaupal svojega noja. Zaprli so ju za pet dni, prav tako so zaprli tudi noja, ki so mu populili precej perja, zatem pa ga zastonj razkazovali ljudem.«
(Zapis dvornega sodišča v kraju Bury St Edmund, Suffolk, 1431)

6. Slika prikazuje zelo priljubljeno vrsto družabnosti v srednjem veku. Katero?

kopanje v kadi

Kako se je spremenila podoba slovenskih zgodovinskih dežel

Kolonizacija je spremenila kulturno in jezikovno podobo pokrajine, saj so nastala nova naselja in so se priselili nemško govoreči prebivalci. Porast prebivalstva in izboljšave v transportu v 10. stoletju so vplivali na ožvitev trgovine in nastanek mest.

Prebivalci so širili obdelovalne površine

Širjenje obdelovalnih površin (kolonizacijo) niso spodbujali le fevdalci v zahodnoevropskem prostoru, ampak tudi fevdalci v vzhodnoalpskem prostoru.

1. Kolonizacija je potekala v več fazah. S črto poveži opise faz z ustrežno fazo.

Potekala je v dolinah in gričevjih z izsekavanjem gozdov in izsuševanjem močvirij.

NIŽINSKA
KOLONIZACIJA

Potekala je s krčenjem gozdov na višje ležečih predelih, na primer na Pohorju.

VIŠINSKA
KOLONIZACIJA

Potekala je od 13. do 15. stoletja.

Potekala je od 10. do 13. stoletja.

2. Oglej si sliko.

A. Katero fazo kolonizacije prikazuje?

višinsko

B. Kako imenujemo kmetijo na sliki?

samotna kmetija

C. Zapiši eno območje v Sloveniji, kjer se nahajajo tovrstne kmetije.

Pohorje, na Koroškem

3. Pojasni pojem.

JEZIKOVNI OTOK

je območje, kjer so strnjeno živeli nemško govoreči prebivalci

Potekala je živahna trgovina

Domači trgovci so vodili predvsem trgovino med bližnjimi mesti, medtem ko je bila trgovina na dolge razdalje (tranzitna trgovina) v rokah tujih, predvsem judovskih trgovcev.

4. Trgovci iz slovenskih dežel so uvažali in izvažali najrazličnejše blago. Spodaj navedeno blago obkroži z rdečo barvo, če je bilo uvoženo, oziroma z modro barvo, če so ga izvažali iz slovenskih dežel.

med
živina

žlahtne kovine
južno sadje

vino
vosek

usnje
kovinski izdelki

začimbe
dragocene tkanine

5. Trgovske poti so omogočale razmah številnih obrti. Pod vsako sliko dopiši, katero obrt prikazuje.

leseni izdelki

lončarstvo

kovaštvo

Nastala so številna mesta

Gospodarski razcvet današnjega slovenskega prostora v drugi polovici 12. in začetku 13. stoletja je vplival na nastanek mest.

6. Oglej si slike in pod vsako dopiši:

A. katero slovensko mesto prikazuje in

B. zakaj je bilo mesto v srednjem veku pomembno.

A. LJUBLJANA

B. lega ob ljubljanski cesti

A. PTUJ

B. lega ob poti med Italijo
in Dgrsko

A. PIRAN

B. trgovina s soljo

7. Preberi pisni vir in odgovori na vprašanji.

A. Iz kakšnih materialov so gradili hiše v srednjeveških mestih?

kamna in lesa

B. Katera nevarnost je pogosto ogrožala mesto?

požar

»Hiše v mestu so bile zgrajene iz kamna in lesa. Če so hoteli gradbeniki postaviti hišo, so najprej sezidali temelje iz kamnja in malte /.../. Zunanje stene hiš so bile kamnite /.../, tramovi hiš pa so bili leseni. Tudi stene med sobami v hiši so bile lesene /.../. Hišne strehe so bile iz opeke, desk, slame ali protja /.../.«
(Darja Mihelič, Meščan sem, Mihelač in Nešovič, Ljubljana, 1996)

RADOVEDNEŽ

Kdaj je bilo ustanovljeno mesto, v katerem (oziroma v bližini katerega) živiš? Se v njem nahajajo srednjeveški ostanki?

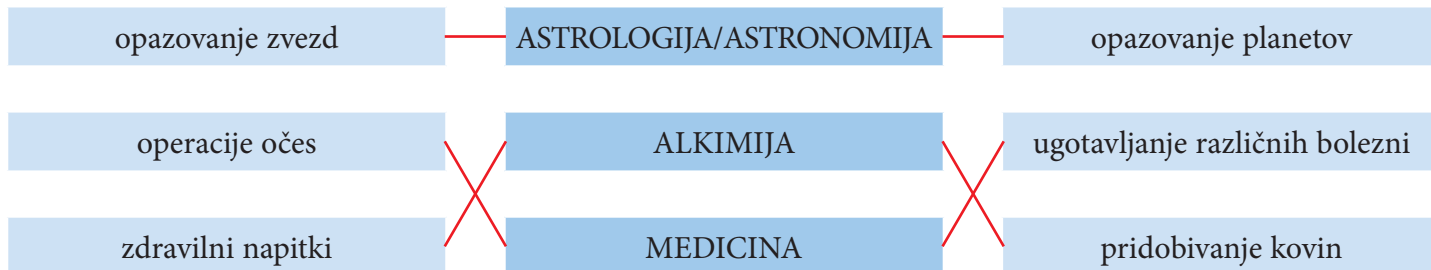
Kako se je razvijala evropska kultura

Nasprotno od splošnega prepričanja napredek znanosti v srednjem veku ni popolnoma zamrl. Razvijala se je tudi raznolika kultura.

Napredek znanosti

Določen napredek so v srednjem veku doživele astrologija, astronomija, alkimija (kemija) in medicina.

1. V učbeniku na strani 123 si preberi poglavje o napredku znanosti v srednjem veku. Spodaj navedena spoznanja poveži z znanostjo, ki so ji pripadala.

2. Preberi rubriko Ali veš? v učbeniku na strani 123. Zapiši, kaj v njej lahko izveš o:

A. pomenu zdravilk in zdravilcev v srednjem veku?

so bili zelo pomembni: med njimi veliko žensk

B. higieni v mestih?

pomankljiva, zato so se pojavile mnoge bolezni

C. praznoverju v srednjem veku?

je bilo zelo močno

V zahodni Evropi so nastale univerze

Splošen razcvet mest, ki je prinesel blaginjo, je v 12. stoletju vplival na nastanek univerz v zahodni Evropi.

3. Kdo se je združeval v srednjeveških univerzah v Evropi?

profesorji in študentje

4. Razmisli, katero univerzo so obiskovali študentje iz ozemlja današnje Slovenije.

v Padovi, Bologni, Pragi, na Dunaju

Kako raznolika je bila kultura

Srednjeveška kultura je bila zelo raznolika. Razvijala se je v okviru posameznih družbenih skupin: meščanstva, plemstva in kmetov.

5. Izpolni tabelo, ki prikazuje raznoliko kulturo v srednjem veku.

Kje bi našli prikazano obliko praznovanja?	na podeželju	v mestih	na gradovih
Kdaj se je prikazano praznovanje/dejanje dogajalo?	ob ljudskih praznikih	ob javnih prireditvah	v poletnem času
Ali je prikazano praznovanje danes še ohranjeno?	da	ne	ne

Katedrale – božja mesta

Bogastvo in moč cerkve sta bila v srednjem veku najbolj vidna v zidavi cerkva.

6. Na slikah sta cerkvi, zgrajeni v dveh različnih umetnostnih stilih.

Umetnostni stil	romanika	gotika
Ena od značilnosti tega stila	oboki	visoke stavbe

Katere kulturne spomenike je zapustil srednji vek na Slovenskem

Med pomembne srednjeveške kulturne spomenike na Slovenskem prištevamo številne cerkve, gradove ...

1. Oglej si slike in v kvadrate pri vsaki zapiši:

A. ime kulturnega spomenika, ki ga slika prikazuje in eno njegovo značilnost,

B. kje v Sloveniji lahko najdemo posamezne primere.

A.

Samostan; skrbeli za versko

življenje

B.

Pleterje, Stična, Bistra

A.

srednjeveško mesto,

strnjene hiše

B.

Škofja Loka, Ljubljana, Celje ...

A.

grad; utrjen

B.

Ljubljana, Bled, Laško, Turjak ...

Umetnost in kultura

Razvoj umetnosti in kulture je sledil razvoju v drugih delih Evrope. Pomembna središča kulture so bili samostani.

2. Oglej si slike in pod vsako dopiši, kateri spomenik kulturne dediščine na slovenskih tleh predstavlja.

freske v Crngrobu

Samostan v Stični

romanska rotunda

Ptujška Gora

Po razpadu rimskega cesarstva je razpadla tudi nekdanja kulturna enotnost Sredozemlja. Namesto nje so se oblikovali trije kulturni krogi, frankovski, bizantinski in arabski (islamski).

Sredozemlje – prostor sodelovanja in nasprotij med kulturami

Bizantinsko cesarstvo – novi Rim

Vzhodni del rimskega cesarstva je po propadu zahodnega dela obstajal dalje z imenom Vzhodnorimsko ali Bizantinsko cesarstvo.

1. V 6. stoletju je v Bizancu vladal cesar Justinijan. V okvirčke zapiši njegove največje dosežke.

obnova rimskega cesarstva

Justinijanov kodeks

prenova Konstantinopla

gradnja cerkve

Svete modrosti

Frankovska kultura

Frankovska kultura je v času cesarja Karla Velikega zelo napredovala.

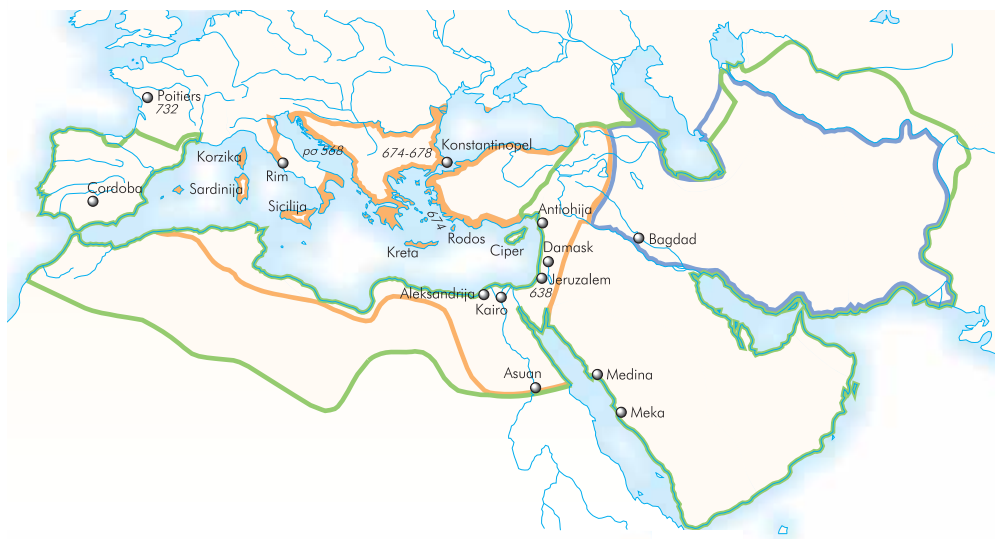
2. Dopolni besedilo.

Karel Veliki je spodbujal prepisovanje knjig in s tem ohranjal antično kulturno dediščino. Ustanovil je dvorno šolo. Njegov dvor v Aachnu je bil središče pesnikov, piscev, drugih umetnikov in učenjakov.

Kako sta se širila arabska država in islam

Mohamed je bil trgovec, ki je na svojih potovanjih spoznaval različne dežele, njihove ljudi in verstva. Postal je voditelj Arabcev in ustanovil arabsko državo.

- Na zemljevidu pobarvaj največji obseg arabske države.
- Podčrtaj prvo središče arabske države (še v času življenja Mohameda).
- Katera evropska država je bila pod arabsko oblastjo? Pobarvaj jo z rdečo barvo.

Č. Kateri dve državi sta zaradi arabskega širjenja izgubili največ ozemlja?

Perzija in Bizantinsko cesarstvo

4. Glavno določilo islamske vere je, da obstaja le en sam bog — Alah.

A. Kako imenujemo verski prostor, v katerem molijo muslimani?

mošeja, džamija

B. Kakšno vlogo ima minaret ob njem?

z njega kličejo k molitvi

C. Kako imenujemo sveto knjigo muslimanov?

koran

Č. Kakšna določila so zapisana v Koranu?

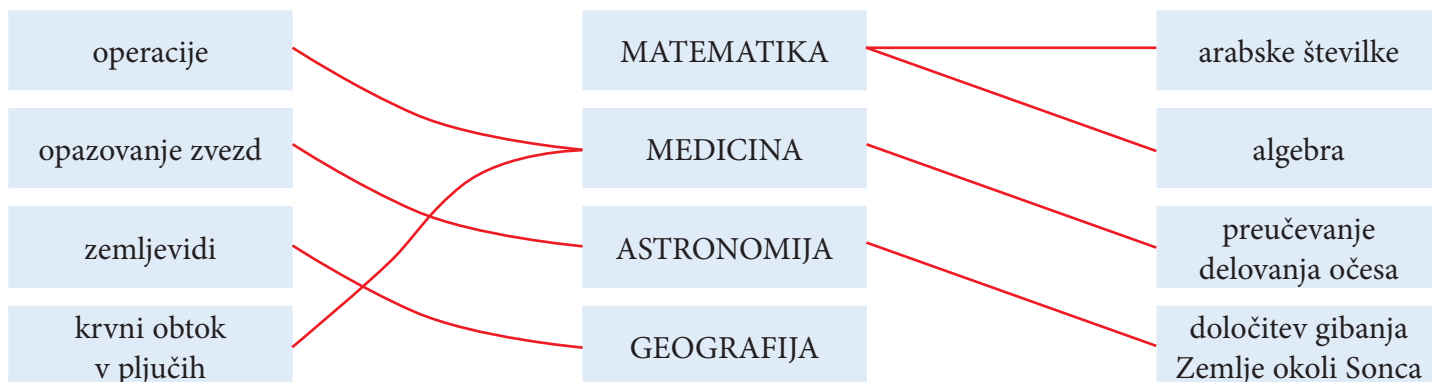
določajo vsakdanje življenje, družinsko življenje

D. Kako so v notranjosti okrašene mošeje?

arabeske, kaligrafski okraski

5. S širjenjem arabske države je arabska kultura prevzela znanje različnih kultur. S črto poveži spodaj navedene značilnosti posameznih znanosti z ustrežno znanostjo.

6. V umetnosti so muslimanski umetniki zapustili čudovita dela. Pod vsako sliko zapiši, katero umetnostno delo prikazuje.

kaligrafski okraski

arabeska

zbirka zgodb Tisoč in ena noč

Kulturna podoba neevropskih ljudstev

Ko so bila v Afriki številna kraljestva

V Afriki so v srednjem veku obstajala številna kraljestva, nekatera med njimi so trgovala z evropskimi trgovci.

1. Evropski trgovci so na afriški obali Sredozemlja kupovali afriško blago. Katero blago je to bilo? Zapiši ga v spodnje okvirčke.

sol

zlató

slonovina

začimbe

Azija v srednjem veku

Na Daljnem vzhodu je bila ozemeljska in tehnološka velesila Kitajska, katere kulturo so posnemali tudi na Japonskem.

2. A. Pod vsako sliko zapiši, katero kitajsko tehnično iznajdbo prikazuje.

porcelan

ura

kompas

bankovci

- B. Obkroži imena tistih iznajdb, ki se uporabljajo še danes.

3. V 13. stol. je v Aziji obstajal velik mogulski imperij.

Kaj je omogočalo stabilnost tega velikega imperija v današnji Indiji?

spособen voditelj, gospodarski razcvet

Razvite civilizacije v Srednji in Južni Ameriki

Tudi v Ameriki so obstajale razvite civilizacije, med najbolj znane prištevamo Maje, Azteke in Inke.

4. Slika prikazuje majevski observatorij.

- A. Za kaj se je uporabljala stavba na sliki? Ali je podobna sodobnim observatorijem?

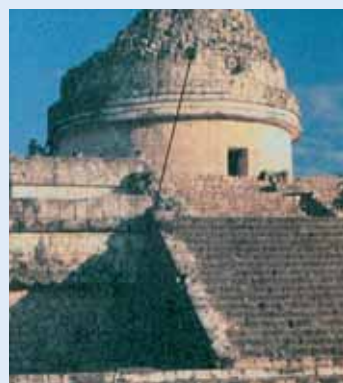
opazovanje zvezd; je podobna

- B. Zakaj je bilo opazovanje nebesnih teles za Maje pomembno?

zaradi določitve koledarja

- C. Naštej še druge stavbe, ki so jih gradili Maji.

templji, palače, piramide

5. Na sliki je središče azteške države Tenochtitlan. V okvirčke zapiši njegove značilnosti.

KJE JE BILO MESTO?

na otoku sredi jezera

KAKO SO LJUDJE PRIHAJALI V MESTO?

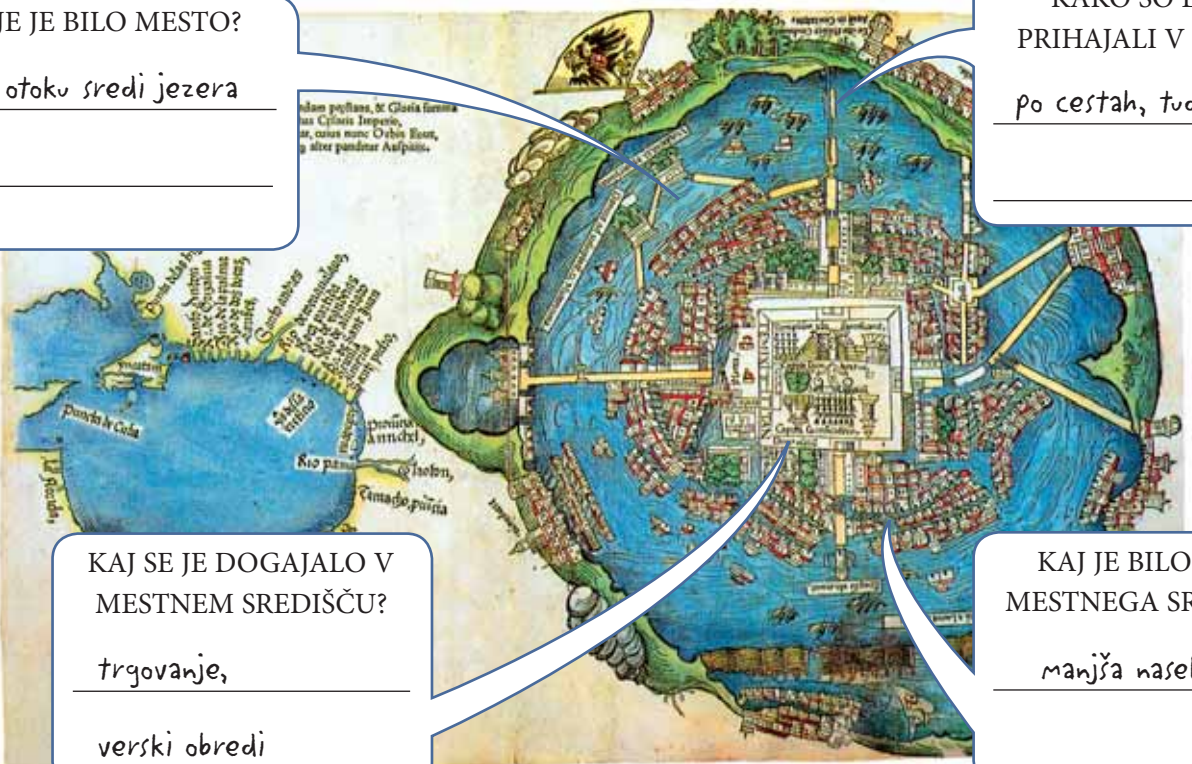
po cestah, tudi s čolni

KAJ SE JE DOGAJALO V MESTNEM SREDIŠČU?

trgovanje,
verski obredi

KAJ JE BILO OKOLI MESTNEGA SREDIŠČA?

manjša naselja

6. Pozorno si oglej zemljevid, ki prikazuje inkovsko državo.

A. Na zemljevidu pobarvaj z modro obseg inkovske države, ko je bila največja.

B. Z rdečo označi najpomembnejše ceste in obkroži prestolnico države.

V pomoč ti je zemljevid v učbeniku na strani 140.

C. Katera južnoameriška ljudstva so bila vključena v inkovsko državo?

Mocha, Inki

Č. Kako so Inki nadzirali tako obsežno državo? Kaj bi lahko preprečevalo učinkovit nadzor?

S pomočjo obsežnega cestnega omrežja. Nadzor bi lahko
preprečilo razgibano površje in velikost države.

PONOVIMO

VISOKI SREDNJI VEK V EV

RAZPAD KAROLINŠKE DRŽAVE: KDAJ: 9. stol. PRELOMNO LETO 1000

NASTANEK NOVIH EVROPSKIH DRŽAV

- oslabela moč kralja
- pomen vitezov – vojaki, konjeniki
- vpadi Normanov, Madžarov in Saracenov
- pomembne države:
 1. Kraljevina Francija
 2. Kraljevina Anglija
 3. (največja) Rimsko-Nemško cesarstvo
- obseg od Nemčije do Italije
- naslednica dediščine Frankovske države
- obsegala tudi vzhodnoalpski prostor, kjer so se oblikovale slovenske zgodovinske

dežele: Kranjska, Koroška,
Štajerska, Goriška, Istra.

DEŽELNA ZAVEST:

zavest o pripadnosti

deželi

GOSPODARSKO

1. KMETIJSTVO

- tehnične novosti
novoročje iz železa,
vodni mlini

- natriletno kolobarjenje
ozimno žito,

praha – menjava

2. OBRT IN TRGOVINA

- razmah obrti
večje povpraševanje,
ponudba blaga, boljše poti

- oživitev trgovine
- trgovske poti ob rekah,
Baltiškem morju, ob Sredozemlju

- sejmi menjava blaga iz

3. NASTANEK MEST – od

KJE? ob prometnih poteh,

- značilnosti
 - obzidje, mestna vrata
 - visoke, ozke hiše
 - trg – osrednji prostor
 - ozke ulice

PONOVIMO

PROPI: nova politična in kulturna podoba Evrope

— ŠTEVILNE SPREMEMBE: politične, gospodarske, kulturne

KI NAPREDEK

po Severnem in

severa in juga

desetega stoletja dalje

rekah, cerkvah

KULTURNI NAPREDEK

SAMOSTANI

- delo menihov molitev, prepisovanje knjig
- kulturni pomen centri znanja in vere

MESTNA KULTURA

igre, sejemske zabave, javna kaznovanja

VITEŠKA KULTURA

ljubezenske pesmi, viteški turnirji

LJUDSKA KULTURA

verski prazniki, praznovanja ob kmečkih opravilih

NAPREDEK ZNANOSTI

alkimija, medicina, astronomija

NASTANEK UNIVERZ

zanimanje za znanje; 12. stol.; Bologna — prva v Z Evropi

UMETNOST stili:

romanika

gotika

SEZNAM FOTOGRAFIJ

Arhiv Založbe Rokus Klett d.o.o.: 26(a,b,c), 80, 93, 94(a,b,c), 96(a), 97(a,b,c, d,e,f), 100(a,č), 103(e); Fotodokumentacija Dela d.d.: 13, 77, 81; Gorenjski muzej Kranj: 10(a), 67(b); Inštitut za arheologijo ZRS SAZU: 17(b); iStockphoto: 6, 9, 12(a,b,c,č,d), 22(a,b), 27(a,b), 34, 48(a), 49(c), 60(a,b), 61(b), 62, 71, 87(a), 96(č,d), 99(a,b,c,č), 100(b,c,č); 103(f); Narodni muzej Slovenije: 10(c), 11(č,d), 17(a), 59, Zasebno gradivo: Euroclio 36(a); Eva Jeler Fegeš 51, 98, Vital Pirnat 65(a), Jelka Razpotnik 10(b), 27(c), 31(a,b,c), 36(b), 44(a,b,c), 47, 48(b), 49(b), 89, 92, 97(č); drugi/www viri: 14, 29, 42, 49(a), 55(a,b), 61(a), 65(b), 67(a), 87(b,c), 91, 96(b,c), 103(a,b,c,č,d).

Za dovoljenje za objavo se zahvaljujemo vsem, ki so prispevali slikovno in drugo gradivo.

Založba se je trudila, da bi poiskala vse lastnike avtorskih pravic. V kolikor v kakem primeru nismo navedli pravega lastnika, bomo to z veseljem uredili in popravili.

Več o devetletni šoli najdete
na naslovu www.devetletka.net.

Jelka Razpotnik, Damjan Snoj

RAZISKUJEM PRETEKLOST 7

delovni zvezek za zgodovino za 7. razred osnovne šole

Uredila: mag. Jelka Razpotnik

Direktor produkcije: Klemen Fedran

Izdala in založila: Založba Rokus Klett, d.o.o.

Za založbo: Maruša Kmet

Oblikovanje in grafični prelom: Janez Kotar s.p.

Tisk: Gorenjski tisk, d.d.

2. izdaja

Naklada: 7.000 izvodov

Ljubljana, 2009